

الكردي إذ يطير

طه خليل

ص ٦

في روجافا..
أسلحة مُرخّصة
تتسبّب بنشر
العنف بين أفراد
المجتمع

ص ٥

تعثّر الدبلوماسية
الكرديّة في العراق
و تداعياتها

صالح كدو

ص ٢

من يستطيع إلغاء
الاستفتاء

د.سريست نبي

ص ٢

أحمد لـ Buyer: نطالب بسوريا فدرالية.. وسنتفاوض عليها مع النظام

قالت "إلهام أحمد" الرئيس المشترك لمجلس سوريا الديمقراطية، إن الفدرالية حالياً في طور التطبيق، وأن هناك حوارات مع ممثلين عن الحكومة الروسية وتم التّفاش حول كيفية تقديم حل مناسب ومناقشة نظام الفدرالية. مؤكدة أن روسيا ليست ضدّ الفدرالية، لكن جوهر وهيكلية الفدرالية التي هم يطلبونها لاتشبه هيكلية الفدرالية هنا. وأشارت "أحمد" في حوار خاص لإذاعة Bûyer FM إلى أن الإدارة الذاتية تُعد خطوة للتوجه نحو الفدرالية التي تُعتبر سقف مشروعنا وسيكون الحوار مع النظام على ذلك الأساس. في سياق مُنفصل، اعتبرت الرئيس المشترك لمجلس سوريا الديمقراطية،

أن عملية الاستفتاء في إقليم كردستان، كانت من المُتطلّب أن تأتي بنتائج إيجابية، لكن القيام بعملية الاستفتاء في توقيت غير مناسب وحتى فكرة إنشاء دولة على أساس قومي في هكذا مرحلة، تُعد مشكلة بحدّ ذاتها. منوهة إلى أن «نموذج الدول القومية بات في الزوال وأن تحقيق الحقوق والآمال للشعب الكردي ليس بالضرورة أن يكون عن طريق إنشاء دولة قومية، إنّما توجد نماذج أخرى تؤدي إلى الحل» لافتة إلى أن «عملية الاستفتاء في هذه المرحلة أضرت العراق بالكامل، وأضرت الشعب الكردي أولاً والشعوب الأخرى أيضاً».

تتمة الحوار في الصفحة 3

مؤسسة Bûyer الإعلامية

تتقدّم بجزيل الشكر والامتنان إلى كل من:

الدكتور محمد علي عدي (اختصاص أمراض القلب والأوعية الدموية)

الدكتور محمد محسن إبراهيم (اختصاص تصوير وتشخيص شعاعي)

الدكتورة سحر علي (أخصائي أذن، أنف، حنجرة)

إدارة مشفى نافذ.

لمساهماتهم الكريمة في برنامج الرحمة (Dilovani)

الذي يبث عبر أثير راديو 103.5 Bûyer FM

الأسايش تدعو سائقي الدراجات النارية إلى عدم التجول داخل المدن

دعت القيادة العامة لأسايش المدنيين باستخدام الدراجات روجافا، سائقي الدراجات النارية. وشهدت عدة مدن بمقاطعة بدرجاتهم داخل مدن مقاطعة الجزيرة وريفها، وذلك بدءاً من تاريخ 30/10/2017 وحتى إشعار آخر. وأسفرت عن سقوط شهداء وجرحي، آخرها في شارع السياحي بمدينة قامشلو في 18 سبتمبر أيلول الماضي. قيام العناصر الإرهابية بشن هجمات انتحارية تستهدف

المنسقية العامة للإدارة الذاتية تدعو بغداد وهولير للبدء بحوارٍ فاعل

أعربت المنسقية العامة للإدارة الذاتية عن قلقها وتأسفها للأحداث الأخيرة التي شهدتها العراق وإقليم كردستان، مؤكدة أنها لا تخدم سوى أعداء كردستان والعراق على حد سواء. ودعت المنسقية في بيان لها، الطرفين إلى العودة للهدوء وبدء الحوار الفاعل والمنتج

على أسس واضحة تحفظ حقوق الشعبين العراقي والكردي وكل شعوب المنطقة. مشيرة أنه من الضروري الانطلاق نحو حل جميع المشاكل العالقة عبر الحوار والسبل السلمية، دون اللجوء إلى العنف وهدر المزيد من الدماء، بغية قطع الطريق أمام كل ما يهدد استقرار المنطقة وأمنها.

مؤسسة Bûyer الإعلامية

صحيفة - راديو - موقع إخباري

مراكز توزيع الصحيفة

حسكة
مكتبة دار العلم - كلاسنة
هـ 0932494254

دربيسية
مكتبة سما. هـ 711410

كري لكي
مكتبة الرئيسية. هـ 754416

مكتبة هدايا. هـ 758588

جل آغا
مكتبة واقل. هـ 755551

مكتبة الجهاد. هـ 470618

سري كانية
مكتبة هيثي. هـ 812143

عامودا
مكتبة هچار. هـ 731466

قامشلو

مكتبة الحرية - الشارع العام. هـ 421360

مكتبة الأنوار - شارع عامودا. هـ 438207

مكتبة الجواهري - كورنيش. هـ 443742

مكتبة دار القلم - آشورية. هـ 458055

من يستطيع إلغاء الاستفتاء

د. سرBEST نجي

يكون مجرداً من إنسانيته. ثني إرادة شعب والمصادرة على قدرته الحرة في تقرير مصيره، ومن ثم تطويعه في حظار العبودية التي فرضتها عليه سايكس/ بيكو هو ما كان يشهده الحلف الفاشي (الإيراني/ التركي/ العراقي) إلى جانب الزعيم الهاشمي لنظام بشار الأسد. ما يمكن ملاحظته واستنتاجه من وقائع ما قبل الاستفتاء وبعده أن الكرد عموماً وخصوصاً، كان لديهم موقف سياسي سجالى إزاء قضية الاستقلال، لكنهم في الوقت نفسه لم يرتقوا بالموقف إلى مستوى خطاب الاستقلال القومي. وهذا المثل لم يتم تداركه، برأيي، حتى الآن على المستوى السياسي والإعلامي والدستوري... الخ

فما طغى على النقاش حول الاستفتاء والاستقلال وما يزال، من مبررات وذرانع يمكن أن تصنف على أنها حزمة من ردات الفعل إزاء فعل الآخر، ولم ينظروا إلى فعل الاستقلال كخاية بذاتها ولذاتها. من جانب آخر وجننا أن المؤيدين لشعار الاستقلال والمعتريين عليه، خلطوا بين مبدأ الاستفتاء وبين فعل الاستفتاء وإجرائه، وهذا ما قاد إلى انقسام سياسي عميق في الشارع استطاع خصوم الاستفتاء من خلاله اختراق الشارع الشعبي وإحداث شرخ فيه. ما كان ينبغي أن يستدركه الكرد المعارضون للاستفتاء هذه المرة، كي لا يفوتهم التاريخ كما حصل قبل مائة عام، هو توفير وتأكيد حقوقهم قبل أي اعتبار أيديولوجي أو سياسي آخر، إذ طالما وأنك لا تحترم حقوقك أو تقويم لها وزناً أو مهابة، فكيف لك أن تتوقع من غيرك أو من خصمك أن يفعل ذلك؟ من حماقة جداً أن تتوقع منه حينئذ سوى الأذراء والاستخفاف والتجاهل. هذا برأيي أهم درس يحتاجه المجانبون الكرد. وهذا ما حصل بالفعل في إقليم كردستان حينما اتجه المعارضين لإجراء الاستفتاء، لأسباب سياسية تتعلق بإدارة الحكم في الإقليم إلى نقض مبدأ الاستفتاء بطريقة كيدية. يكزس استفتاء الإقليم، للمرة الأولى، حدوداً لا يمكن لأي سلطة قائمة أو قادمة من أن تتخطاها بصورة تعسفية. وهو يشكل ضماناً راسخاً ضد أية هيمنة أو إخلال بالحقوق وبمبدأ المساواة، أو ممارسة أي نوع من الوصاية على مصير الشعب مستقبلاً، سواء من قبل أغلبية عرقية أو مذهبية أو أقلية أوليغارشية حاكمة. الدول التي تتقاسم سماء الكرد وهوانه، اتحدت في جبهة المكابرة والغرور تطالب

ضرورة الاستفتاء والحاجة إليه لم تكن أقل أهمية من فعل الاستقلال، بالنسبة لشعب جنوب كردستان. فقد أسس لشرعية الإرادة العامة لشعب كردستان وكزسها لأول مرة في التاريخ. ولن يكون بمقدور أي سياسي أو زعيم أن يجيد عن هذه الإرادة وشرعيتها أو يتنصل بعد الآن. فهذه الشرعية هي سابقة على أية شرعية سياسية أو دستورية وأكثر أصالة منها. الاستقلال سيكون تحصيلاً حاصلًا لهذا الفعل، سواء تحقق عاجلاً أم آجلاً. من هنا كان إنجاز الاستفتاء في وقته، دون تأجيل أو تسويق، حتمياً، بالرغم من العواقب السياسية والاقتصادية التي تصافرت في وجه الإقليم دفعة واحدة. وقد اتخذ منها معارضو الاستفتاء داخل للإقليم ذريعة لانقاداتهم. علماً بأن نوابا بغداد كانت واضحة منذ أمذ غير قصير بأنها ستقدم على حصار الإقليم وتقويض أسس استقراره ناهيكم بأن شطرا كبيرا من هذه التحديات التي أعقبت فعل الاستقلال ناجمة عن فشل إدارة الحكم في الإقليم والمحاصصة الحزبية الصارخة التي كرس الانقسام ليس الإداري فحسب وإنما أيضاً الانقسام في القرار السياسي القومي. في الجانب الآخر العراقي، خشي المعارضون. ولاسيما أوساط نخبة للحكم والأحزاب الشيعية من إجراء الاستفتاء أكثر من فعل الاستقلال بالذات، فقد أنك هؤلاء أن مطلب الاستقلال المرز بشعرية الاستفتاء لن يكون قابلاً للمساومات السياسية لكن هذا الطلب سيكون قاصراً وعاجزاً عن التحقيق في حال افتقد لشرعية الاستفتاء. اسطبلات الدول الثلاث إيران تركيا العراق. اسطبلات سايكس بيكو، تصافرت معاً، اتحدت إرادتها العدوانية مباشرة في حلف غير مقدس، ضد إرادة الكرد وشرعية خيارهم، لم يكنفوا بإعلان تجميد نتائج الاستفتاء من جانب حكومة الإقليم، بل تبادوا بكل غطرسة وعنجهية مطالبين بإلغاء مبدأ الاستفتاء بالذات، دونكم نتاجه، أرادوا بذلك تحطيم إرادة شعب كردستان وإركاكه. محال على شعب أن يكون سيئاً ومستقلاً وهو جاث على ركبته، لقد نهض شعب كردستان في يوم 25 أيلول وتحدى الأسوار التي قيبت حريته، اختار حريته وكرامته رافضاً الإذعان لأحد، وكانت ردة فعل تلك الدول بمثابة عقاب جماعي وانتقام يرقى لجريمة حرب الإبادة، وقد أظهرت وقائع الأيام التالية أيضاً نفاق المجتمع الدولي وازدواجية معايير، فمن يقف في وجه شعب تراق للحرية تحت أية ذريعة كانت، لابد وأن

تعرُّ الدبلوماسية الكردية في العراق و تداعياتها

صالح كدو

روجافاي كردستان أن تأخذ الجبر من تجربة الأشقاء في كردستان العراق وأن تتفهم مصالح ومشاريع الدول المؤثرة في المنطقة عامة وسوريا خاصة. وأن تتعاطى بحكمة وهذوء - على قاعدة سياسة المرحلة - وأن تعي بأن عصر المصالح الحزبية والفئوية قد ولّى. حيث نعيش عصراً جديداً من أهم سماته التفاعل مع المستجدات واحترام القيم الديمقراطية. وعدم الاستنثار بالقرارات. والمواقف المتشنجة، والعمل من أجل الربط بين المصالح القومية والمصالح الوطنية دون التناقض مع مصالح القوى الدولية الفاعلة على الأرض (القوى العظمى) مع أخذ الحيطة والحذر من الدور الإقليمي المشبوه خاصة ما تحيكه أنقرة من مؤامرات عدوانية ضد الشعب الكردي وحقوقه المشروعة. كما ينبغي أن نعي بأن من يقف معنا ليس لكوننا شعب عانى من القمع والقهر والاضطهاد فحسب، بل إن دعم الآخرين لنا نابع من مدى فعاليتنا على الأرض ودورنا في الأزمات التي تعيشها بلداننا إضافة إلى احترامنا للمثل الديمقراطية وحقوق الإنسان ومكافحة الإرهاب الذي شكل عاملاً رئيسياً في تعاطم الدور الكردي الذي توج بحرير عاصمة الدولة الإسلامية (الرقعة) بفضل دماء من الشهداء الأبطال من أبنائنا وبناتنا دفاعاً عن الإنسانية برمتها. وختاماً فإن الدبلوماسية الموقفة تقلل الأعداء وتكسب المزيد من الأصدقاء.

سكرتير حزب اليسار الديمقراطي الكردي

”من هنا لابد للدبلوماسية الكردية في روجافاي كردستان أن تأخذ العبر من تجربة الأشقاء في كردستان العراق و أن تتفهم مصالح ومشاريع الدول المؤثرة في المنطقة عامة وسوريا خاصة. وأن تتعاطى مع التوازنات الدولية والإقليمية بحكمة وهذوء - على قاعدة سياسة المرحلة - وأن تعي بأن عصر المصالح الحزبية والفئوية قد ولّى“

لقد أثار قرار القيادة السياسية لإقليم كردستان إجراء الاستفتاء على الانفصال مخاوف وقلق أوساط واسعة من المثقفين و الساسة الكرد من تداعيات هذا القرار في ظل ظروف كردستانية و عراقية و إقليمية ودولية معقدة وغير مستقرة، ومفكرة لعوامل إنجاز هكذا مشروع قومي . حيث أن البيت الكردي كان وما يزال يعاني من التشفت والانقسام في ظل تعطّل المؤسسات الدستورية الرئيسية كالبرلمان، إضافة إلى الخلافات القائمة بين الحكومة الاتحادية وحكومة الإقليم، إلى جانب دور دول الجوار المشبوه في تأزيم وتعميق هذه الخلافات. ودفع الأمور نحو صدام مسلح بين بغداد والإقليم لينحول هذا الصدام إلى وسيلة لاحتلال كركوك، ونسف المكتسبات القومية التي تحققت خلال العقود الماضية بفضل تضحيات آلاف الشهداء. ولقد كنا نعتقد أنّ المساعي الدولية وتدخل أصدقاء الشعب الكردي لدى القيادة السياسية في الإقليم ستسفر عن موقف كردي متوازن ومسؤول يجنب كردستان مجابهة عسكرية تخطط لها القوى الإقليمية والحكومة المركزية في بغداد التي هيات لها عشرات الآلاف من الجنود وقوات الحشد الشعبي الطائفية والشرطة الاتحادية مزودة بأسلحة متطورة بهدف السيطرة على كركوك وباقي المناطق الكردستانية المتنازع عليها. لكن تمسك قيادة الإقليم بموقفها وعدم الإصغاء لدعوات أصدقاء شعبنا، وكذلك تشبث حكومة بغداد باللجوء الى الخيار العسكري أدى الى سقوط كركوك وباقي المناطق واستشهاد العشرات من البيشمركة الأبطال وجرح أعداد كبيرة منهم إضافة إلى تهجير عشرات الآلاف من سكان كركوك وإحداث شرخ في صفوف الحركة الكردستانية في الإقليم. وبتقديري لم تكن الخلافات السياسية بحد ذاتها أمراً خطيراً إذ غالباً ما يحصل التباين

ما يربحه الكرد في جبهات القتال يخسرونه على طاولة المفاوضات

عبد السلام أحمد

أمريكي في المنطقة سيفتح الباب أمام نجاح المشروع الإيراني الطائفي الذي يتمدد كالمسحوق، وبالتالي استفاد روسيا بالمنطقة، وهو ما لن تقبل به واشنطن كما إن قوات سوريا الديمقراطية في أوج القوة والعنفوان وبارعة في القتال، وتشكل اليوم رقماً صعباً في المعادلة السورية بعد النجاحات التي حققتها على الإهابيين، وتملك قيادة واحدة، ولا يظن أحد بأن هناك من يستطيع إعطاء الأمر بالانسحاب وترك الجبهات دون قتال.

* قيادي في حركة المجتمع الديمقراطي (Tev-Dem)

أن سيطر الشيعة على معازل السنة؟ أسئلة برسم الرئيس الذي اتخذ القرار. بعض غلاة القوميين الترك والعرب والفرس يمتون النفس بأن مصير روجافا سيكون مشابهاً لما جرى في جنوب كردستان بعد الاستفتاء، والحقبة بأن هذه المخاوف تنتاب شرائح واسعة من المجتمع الكردي وخشيتهم من تخلي التحالف الدولي عن قوات سوريا الديمقراطية بعد الانتهاء من الدواعش، وترك روجافا وشمال سوريا لمصيرها حيث الأتراك والنظام مع مليشياته الشيعية ومن خلفهم الإيرانيين والروس والاتفاقات التي تعقد خلف الأبواب المغلقة بشأن إدلب ومناطق الشهباء ومحاصرة عفرين، ويتساءل البعض هل تضحي أمريكا بحليفها الاستراتيجية تركيا الدولة العضو في حلف الناتو لصالح المشروع الذي يقوده الكرد. من المؤكد بأن الأمريكان يقعون مصالحتهم على مصلحة تركيا التي تتجه باتجاه أسلمة المجتمع والجيش وهو ما يشكل خطراً على المصالح الأمريكية والغربية، ومصلحة واشنطن تكمن البقاء في المنطقة لمواجهة الإرهاب الذي لن ينتهي بانتهاء الدواعش، وقد صرح بذلك قادة الولايات المتحدة الأمريكية، فالمناطق المحررة من قبل قوات سوريا الديمقراطية تعدّ مناطق نفوذ لهم، والصراع على أشده بينهم وإيران وحليفها روسيا، وأي انكفاء

العقبات تعترض الاستفتاء داخليا وإقليميا، تركيا وإيران والعراق التي تتقاسم الوطن الكردي كشرت عن أنيابها وهذنت بالاجتياح. القوى الدولية الفاعلة قالت كلمتها، الولايات المتحدة الأمريكية ودول الاتحاد الأوروبي، والعالمين الإسلامي والعربي لم يكن موقفهم إيجابيا، وحدهم حكام الإقليم المحاصر تجاهلوا المخاطر وغامروا بالمستقبل والمكتسبات التي تحققت بدماء آلاف الشهداء، وليتهم أعنوا العدة للمواجهة العسكرية ففي الوقت الذي يعانى البيت الكردي تصدعا على المستوى السياسي والعسكري وتوزع البيشمركة بين قيادتين، وعطالة في مؤسسات الإقليم وأزمة اقتصادية خانقة كان الجيش العراقي مع الحشد الشيعي يتقدم مزهواً بالانتصارات التي حققها بدعم إيراني على الدواعش السنة. على ماذا راهن السيد البرزاني في إصراره على نبش عش الدبابير الآن، والحشد الشيعي في أوج قوته، ولماذا لم يتحرك ويعزل الاستفتاء عندما كان الدواعش يشكلون القوة الضاربة في الأنبار والرمادي وصلاح الدين والموصل والجيش العراقي في الحضيض، كيف قرأ الظروف الإقليمية والدولية، وهل هناك من أشار عليه بوجوب خطو هذه الخطوة - وأظنه كان مدركا للخلل في ميزان القوة - ولماذا الآن بعد

أعلنها الزعيم الراحل ملا مصطفى البرزاني على أثر توقيع اتفاقية الجزائر في ٦ آذار ١٩٧٥ بين شاه إيران وصدام حسين (لا ثورة كردية بعد اليوم) فانتهت الثورة، ترك المحاربون السلاح وهاوما على وجوههم أكثر من مائة الف مقاتل كانوا في الخنادق، تشرد البعض في المنافي والوديان وآخرين اهترأت أجسادهم في المعتقلات والمجمعات السكنية. هم ذاتهم بعد أكثر من نصف قرن نفس القادة، هي العوائل ذاتها، الصراع على المال والسلطة دفعتم للقتال فيما بينهم والاستعانة بقوات العدو في الستينات وما تلاها من اصطفاقات في الحرب العراقية الإيرانية التي دامت ثمان سنوات وما لحق الكرد من مصائب جرائها، وحرب الأشقاء بين إمارة السليمانية وإمارة بهديان على تقاسم مناطق النفوذ والكمارك والاستعانة بالجيش الإيراني والتركي والعراقي في أعوام ١٩٩٤ و١٩٩٥ وكسر عظم الشقيق وتهشيم مجتمهته في ٣١ آب ١٩٩٦، ويطول الحديث عن أسباب النهاية المأساوية للثورات في الأجزاء الأخرى. الاستفتاء وحق تقرير المصير حق مشروع نصت عليه العهود والمواثيق الدولية وشعبنا الكردي كخيره من شعوب الأرض له كل الحق في ذلك، لكن لم تكن نحتاج للكثير من التفكير لندرك بأن العديد من

كل الثورات الكردية انتهت بشكل تراجمدي، قبل أن تحقق أهدافها، وغرق الكرد في دمانهم أثر كل هبة وانتفاضة وثورة. عوامل ذاتية وموضوعية أدت إلى الفشل، منها واقع توزع وطن الكرد بين عدة دول وتفتتات هذا التقسيم، وعدم تبلور الوعي القومي لدى شرائح واسعة، وقيادة الثورات من قبل رجالات دين وطرق صوفية وزعماء قبائل وعشائر وأمرأ متناحرين فيما بينهم وغياب القائد الذي يجمع بيد من حديد كلمة الكرد على رأي واحد، إذ أنه وفي بداية كل حراك سرعان ما كان العدو يتسلل عبر الجبهات والمنافذ والصدوع فيشتري ذمم البعض فينتازع القادة فيما بينهم على الملك في منتصف الطريق. أنا لا اتفق مع ما يتداوله العامة من القول حول إن الأوربيين ينتقمون لأنفسهم من أحقاد صلاح الدين الأيوبي للهيمنة التي لحقت بهم في حطين فتم تقسيم بلادهم بين خمس دول لكي لا تقوم لهم قائمة، الواقع تفيد بأن قانتنا لم يكونوا بمستوى تحديات المرحلة وارتكبوا أخطاء استراتيجية، ولن نسرده هنا حكاية كل ثورة، أخطائنا تتكرر ولم نتعظ ولم نعتبر بعد رغم النكسات والنكبات المتتالية فالناريخ يعيد نفسه لدينا. تغيز العالم ولم تغير، فالعلة كامنة فينا، الرئيس لازال يدير الحزب بعقلية رجل القبيلة هو الأمر الناهي ويحدد المصير.

عنوان المقالة يعود للكاتب الأمريكي جوناثان رانل في كتابه المعنون أمة في شقاق حيث يقول ”أن الكرد يكسبون الحرب مع خصومهم على الدوام إلا أنهم يخسرون ما كسبوه بسهولة على طاولة المفاوضات“ إلا أن أبو أوصمان صبري لا يتفق مع المذكور فيما ذهب إليه قائلًا: ” بأن الكرد لم يدخلوا البازار السياسي، فليدخلوها ذات يوم ولنحكم بعد ذلك ” ربما استند السيد جوناثان على بعض الحالات التي انتهت فيها قادة الثورات الكردية غدرًا حيث تم استدراجهم لمكان المفاوضات ليتم تصفيتهم غيلة ولعل الشهيد قاسمبو رئيس الحزب الديمقراطي الكردستاني -إيران أقرب مثال لدينا في العصر الحديث والذي اغتيل على يد الاستخبارات الإيرانية في فيينا عاصمة النمسا في ١٣- تموز ١٩٨٩ حيث تم استهدافه مع صحبه في الكمين. ما قاله أبو أوصمان هو الأقرب للصواب فأنا لم أجد من خلال تصفيحي لكتب التاريخ التي تتحدث عن المسيرة الدامية للكرد وإشغالهم للثورة من الأخرى في العصر الحديث في مواجهة الصوفيون والعثمانيين، ثم فيما بعد الحكومة التركية والعراقية والإيرانية ما يدل على أن واحدة من هذه الثورات قد حققت المنجز العسكري، وعندما حان وقت تثبيت المكتسبات أضاعها التأثير الكردي على الطاولة.

نادي الجهاد في أزمة حقيقية.. فما البديل؟

القاشلي - حسن حسين

خسر نادي الجهاد في مباراته الثانية أمام الحرفيين في حلب، وبذلك بدأت العجلة تتوقف شيئاً فشيئاً وبوادى الفشل تخيم على الادارة التي لم تعرف التعامل مع الظروف وهي قليلة الخبرة في العمل المؤسسي والإداري وأمامها خيارات صعبة والدوري لا زال في بدايته.

وبدأ الجهاد المرحلة الأولى من الدوري السوري الممتاز بلقائه مع الكرامة الحمصي في العاصمة دمشق، وخسر اللقاء بثلاثة أهداف نظيفة، قبل اللقاء كان هناك تفاؤل من قبل الشارع الرياضي بتحقيق الجهاد نتيجة ايجابية والتعادل على أقل

تقدير، ولكن أبناء الجاهن خيبوا الآمال ولم يعرفوا التعامل مع المجريات وافتقدوا عامل الخبرة في وسط الميدان، وأما الخط الخلفي كان الأضعف، وعدم التجانس بين الخطوط الثلاثة وضعف اللياقة البدنية كانت العناوين الرئيسية للجهاد.

كان يتطلب من الكادر الفني التفكير أكثر في قوة الفريق الخصم وزج بعض لاعبي الخبرة منذ بداية اللقاء كجورمرد موسى لتنظيم اللعب في المنتصف، وخاصة أن الفريق افتقد إلى القائد ضمن المستطيل الأخضر وهذه المشكلة تتكرر منذ الموسم الماضي، فإذا كانت الحجة بعدم جاهزيته، لقد ارتكب الكادر الفني خطأ كبيراً لعدم

فهدا سبب غير مقنع كوننا لاحظنا أن ما جرى للفريق من ضعف التجهيز أثناء المباراة، ومن ناحية أخرى لوحظ على اللاعبين الإرهاق والتعب وهذا يدل على ضعف الفترة التحضيرية مع العلم أن الجهاد لم يلعب أية مباراة تدريبية في القاشلي باستثناء معسكره في دمشق الذي لعب فيه ثلاثة مباريات، ويعتبر ذلك غير كاف لنادٍ سيخوض الدوري الممتاز ومجازة أقوى الفرق من حيث الناحية الفنية والتكتيكية والبدنية وأيضاً من حيث نوع التعاقدات مع اللاعبين.

فقد ارتكب الكادر الفني خطأ كبيراً لعدم تقدير، ولكن أبناء الجاهن خيبوا الآمال ولم يعرفوا التعامل مع المجريات وافتقدوا عامل الخبرة في وسط الميدان، وأما الخط الخلفي كان الأضعف، وعدم التجانس بين الخطوط الثلاثة وضعف اللياقة البدنية كانت العناوين الرئيسية للجهاد.

اللجنة الفرعية لكرة القدم بالحسكة تعقد مؤتمرها السنوي

تحت شعار "الرياضة ثقافة واسلوب حياة" عقدت اللجنة الفنية الفرعية لكرة القدم بالحسكة مؤتمرها السنوي لعام 2017 في الصالة الرياضية بالحسكة، حيث شهد المؤتمر حضوراً متميزاً من أندية المحافظة والأعضاء.

وتأتي أهمية هذا المؤتمر للوقوف على صعوبات المرحلة وما يمر به أندية المحافظة من ظروف قاسية بما فيها المالية لإيجاد الحلول لتفادي كافة هذه الصعوبات.

السائرون وهم نيام أكثر مهارة من الأشخاص الطبيعيين!!

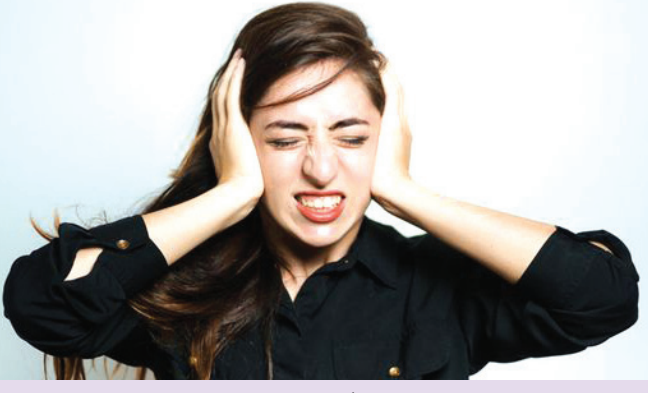

توصلت دراسة جديدة، إلى أن الذين يسببون أثناء النوم بصحون أكثر عرضة لعملية (التوجيه الألي) حتى عندما يكونون مستيقظين، وهو ما يجعلهم يتمتعون بمهارات وقدرات خاصة تفوق الأشخاص الطبيعيين.

وهذا ما يشير إلى أن الذين يعانون من السرنمة يمتلكون مزايا ومهارات متعددة مقارنة بالأشخاص الطبيعيين. واكتشفوا أن المصابين بهذا النوع من اضطراب النوم، يمكنهم القيام ببعض الأشياء المعقدة بالإضافة إلى المشي، مثل ارتداء الملابس وقيادة سيارة أو العزف على آلة موسيقية.

وهذا ما يشير إلى أن الذين يسببون أثناء النوم بصحون أكثر عرضة لعملية (التوجيه الألي) حتى عندما يكونون مستيقظين، وهو ما يجعلهم يتمتعون بمهارات وقدرات خاصة تفوق الأشخاص الطبيعيين.

هل ترعجك أصوات مضغ الطعام؟ إليك السبب وراء ذلك

الميسوفونيا "Misophonia" أو "حساسية الصوت الانتقائية" هي عدم تحمل الأصوات العالية التي تصدر من الأشخاص عند مضغهم للطعام، وهذا المصطلح موجود فعلاً، ورواه أصوات مضغ الطعام حقيقي كذلك!

وقال العلماء في تقرير نشرته مجلة "Cur-rent Biology" بأنهم وجدوا تغييرات في نشاط أدمغة الأشخاص الذين يعانون من الميسوفونيا عند سماعهم لأصوات معينة حيث كشف تصوير الدماغ وجود شذوذ في آلية التحكم العاطفي لديهم.

وقال العلماء في تقرير نشرته مجلة "Cur-rent Biology" بأنهم وجدوا تغييرات في نشاط أدمغة الأشخاص الذين يعانون من الميسوفونيا عند سماعهم لأصوات معينة حيث كشف تصوير الدماغ وجود شذوذ في آلية التحكم العاطفي لديهم.

في روجافا.. أسلحة مُرخّصة تتسبّب بنشر العنف بين أفراد المجتمع

تم تطبيق القانون على جميع المواطنين دون استثناء. ويصف "ج. عبد الرحيم" ظاهرة إطلاق العيارات النارية، بالتخلف الحضاري والثقافي والأخلاقي لدى كل من يستخدم السلاح بذلك الشكل. ويقول: «إنها ظاهرة تكشف عيوب الإنسان ونقاط الضعف في شخصيته، فلو كان غير ذلك، لما لجأ لإطلاق النار في الهواء، إنها ظاهرة تشكّل تلوّثاً جسدياً ونفسياً». فيما يعتبر "د. قاسم" أن تلك التصرفات نابعة ونتيجة عن متابعة الأفلام والمسلسلات التي تحضّر على العنف وتُغذّي لدى شباننا، خاصة أولئك الذين تسربوا من المدارس أو فشلوا في متابعة دراستهم وبتواتر عاطلين عن العمل». ظاهرة ليست غريبة عن المجتمع الكردي، بعد أن كانت موجودة قبل عقود من الزمن، ففي معظم المناسبات كان إطلاق الرصاص في الهواء حاضراً دون رادع أو محاسبة، لكنها تقلصت شيئاً فشيئاً، قبل أن تعود مُجدداً خلال خمس السنوات الأخيرة وتنتشر أكثر من ذي قبل بسبب ما تتعرض له البلاد من حرب تتجاوز حدود الأوطان.

في حين أن الحصول على ترخيص حمل السلاح في روجافا (بحسب قانون الترخيص) لا يتطلب سوى تقديم مجموعة من الوثائق والطابع الشكلية، دون السؤال حتى عن سبب حيازة السلاح. كما يتضمن قانون ترخيص الأسلحة بـ روجافا، السماح لطالب الترخيص بحيازة سلاحين مختلفين في آن معاً. أما الأمر الأكثر جدلاً، فهي الحالات التي تستوجب سحب الرخصة وفقاً لقانون الترخيص، الذي ينص على الآتي: «في حال ضبط السلاح مع غير صاحبه تُسحب الرخصة ويصادر السلاح، أما إذا كان هذا الشخص من أقرباء الدرجة الأولى للمرخص له فقط يحجز السلاح، وهنا يجب القيام بإجراءات فك الحجز». وأيضاً يقول القانون: «في حال استعماله لغير الغرض المرخص له (الدفاع عن النفس) تسحب الرخصة ويصادر السلاح». وبحسب مكتب ترخيص السلاح في أسلايش روجافا، فإنه لم يتم سحب رخص السلاح إلا في حالات نادرة.

صلاحيته». **تعميمات الأسايش بمنع استخدام الأسلحة في المناسبات تذهب أدراج الرياح:** على الرغم من البيانات والتعميمات التي تصدرها قوى الأمن الداخلي- الأسايش، والتي عادةً ما تسبق الأعياد وبقي المناسبات التي تحمل طابع الفرح، التي تدعو الأهالي بضرورة الابتعاد عن إطلاق العيارات النارية؛ إلا أن أحداً لا يستجيب وتبقى تلك التعاميم عبارة عن حبر على ورق، خاصة وأن الجهات المختصة التي أصدرت تلك التنبيهات، لا تبادر إلى توقيف الفاعلين رغم مشاهدتهم متلبسين، كما الحال في كل عملية تحرير تحفظها قوات سوريا الديمقراطية ووحدة حماية الشعب، أو في أسوء الحالات أثناء مرور موكب زفاف. **شروط منح رخصة حيازة السلاح لا تتعدّ إبراز مجموعة أوراق وطوابع:** تضع الجهات المختصة في معظم الدول الغربية والعربية، شروطاً لمنح ترخيص حمل السلاح، وأولها توضيح أسباب حيازة السلاح (مثل استخدامه للصيد أو حتى هواية جمع الأسلحة) ولا يُقبل مبرر "الدفاع عن النفس" لمنح الترخيص.

ذلك السلوك مستمر، والحوادث التي تتسبب بها لا تتوقف عن تصدر مواقع الأخبار وصفحات ناشطي الفيسبوك، وتوجيه انتقادات لاذعة لمخالفين القوانين أولاً، ولوم الجهات المختصة ثانياً لعدم الجدية في التعامل مع تلك الحالات المخالفة للقوانين النافذة. ويرى "إبراهيم عبد الحميد" /من أبناء حي الغربي- قامشلو/ أن هناك بدائل كثيرة قد تحل محل إطلاق النار في الهواء بشكل عشوائي، ويقول: «التعبير عن الفرح والسرور يجب ألا يكون على حساب إنسان آخر». ويتابع: «التعبير عن فرحة الزواج أو بانتصار فريق رياضي لا يتمثل بقتل إنسان آخر، أو حتى الحزن على شهيد لا يجب أن يكون مرتبطاً بإطلاق العيارات النارية في السماء». بينما يتحدث "طارق علي" /30 سنة من حي الهليلية- قامشلو/ مازحاً، «المسألة قد لا تكون ابتهاجاً بالفوز والانتصار، بل هي استمتاع صاحب السلاح بأزيز الرصاص وهو يخرج من فوهة سلاحه الجديد الذي اشتراه، وما يفعله ليس إلا لاختبار

الشباب الكرد ضمن صفوف التشكيلات العسكرية التي ساهمت بشكل أو بآخر في انتشار أسلحة لدى كل عائلة، فكان الجوء لإطلاق العيارات النارية الطريقة المثلى لأبناء قامشلو وبقي مناطق روجافا، للتعبير عن مظاهر الابتهاج عند كل انتصار على المجموعات الإرهابية، كما حدث نهاية فبراير شباط 2015 بعد سيطرة وحدات حماية الشعب على ناحية تل حميس جنوبي قامشلو، كذلك منتصف آب أغسطس 2016 عند تحرير مدينة منبج، أيضاً بداية أيار 2017 لحظة سيطرة قوات سوريا الديمقراطية على مدينة الطبقة، وأخيراً منتصف أكتوبر تشرين الأول 2017 عند الإعلان عن تحرير الرقة، ناهيك عن بعض الحالات الخاصة التي تتعلق بتشييع بعض شهداء وحدات حماية الشعب. الجهات المختصة غير قادرة على ضبط ظاهرة إطلاق العيارات النارية: على الرغم من مساعي الجهات المختصة في الإدارة الذاتية المتمثلة ببيئة الداخلية والقيادة العامة لقوى الأمن الداخلي- الأسايش، لمنع ظاهرة إطلاق النار في الهواء أثناء الاحتفالات؛ إلا أن ممارسة

خاص Buuyer
لم يكن (م. أحمد) /35 سنة، يعلم أن خروجه في ذلك المساء من منزله، سيتسبب بإصابته برصاصة طائشة مجهولة العنوان، هي المرة الوحيدة التي يتعرض فيها لإصابة من هذا النوع، بعد أن اختزقت رصاصة من سلاح كلاًشكوف كتفه الأيسر وهو جالس في أحد منزهات السياحي بمدينة قامشلو، حينها كان يسمع أصوات العيارات النارية بكثافة، احتفاءً بتحرير مدينة الطبقة على يد قوات سوريا الديمقراطية. في الليلة ذاتها، سُجّلت /3 حالات مماثلة لما تعرض له (م. أحمد) بفارق منطقة الإصابة، فكانت الإصابات المتبقية إما في البطن أو في الخصرة، وكلها ناتجة عن رصاصاتٍ بعنوان مجهول. **النزاع المسلح تسبّب في حيازة الأسلحة:** ازداد استخدام الأسلحة، بمختلف أنواعها، بكثافة في مناطق روجافا، بعد تحوّل المنطقة إلى ساحة للنزاع المسلح، مع ولادة تنظيمات إسلامية مسلحة تقاوم باسم الدين وتسمى لفرض سطوتها على مناطق كردية، في مقابل تصدي قوات سوريا الديمقراطية لتلك الهجمات وما نتج عنها من تطويق

جمعية "تيريج" في كوباني... سعي جادّ لدعم ذوي الاحتياجات الخاصة

وتحويل فئة ذوي الاحتياجات الخاصة من فئة مستهلكة إلى فئة منتجة يمكنها الاعتماد على ذاتها وتتحول إلى فئة فعالة ومجدية في المجتمع. وبعد انقطاع الدعم من قبل الهيئة الطبية العليا (IMC) تكفلت هيئة الصحة بأمور الجمعية كحالة إسعافية مؤقتة إلى أن تلقى هذه الجمعية الدعم من المنظمات الدولية. وأخيراً تتوجّه الجمعية إلى المنظمات الإنسانية والمؤسسات المدنية أخذ هذه الفئة بعين الاعتبار وعدم النظر إليهم على محض الشفقة، بل على أنهم فئة تشغل حيزاً كبيراً في المجتمع، وخاصة في حالة الحروب والأزمات الراهنة، هناك تضاعف يومي في نسبتهم، مما يستدعي مراعاة الاحتياجات المختلفة وظروفهم الاجتماعية الصحية والخدمات التي يجب توفيرها لهم.

للجمعية وأصبح كيانها مؤلف من عدة أقسام: - قسم التأهيل الحركي والعلاج الفيزيائي والذي يتكون من معالج فيزيائي واحد سبعة من المساعدين المتدربين. - القسم الإداري والمكتني ويشمل الرئاسة المشتركة للجمعية والأرشيف والاستقبال والذي يتكون من خمس أعضاء. كما أنه تم استحداث قسمين لم يكونا فيها، وهما: - قسم التنمية والتأهيل المهني: والذي نحن في غاية الأسف لعدم مباشرة مشاريعه وذلك لعدم وجود دعم مادي من أي جهة بحيث يمكننا على الأقل من الانطلاق. - قسم الدمج والتأهيل العلمي: والذي يتكون من عضوين ومرشد نفسي. الذي يباشر نشاطه في 2017/5/8 بمجموعة تتكوّن من عشرة طلاب. وكان الهدف منها تغيير مفهوم الإعاقة

- كراسي متحركة بأنواعها "250"
- مقومات، مثبتات، مشدات "311"
- ووكر (مشاية) "83"
وإثر إغلاق المعابر الحدودية وعدم القدرة على استمرار التواصل وتقديم الأجهزة تم انتهاء العقد مع الهيئة الطبية الدولية في تاريخ 2017/4/1 ومع بداية شهر نيسان من هذا العام قامت الجمعية بإحصاء يشمل مدينة كوباني فقط والذي بلغ مجمل عدده "800" وكان فرزه كالتالي:
- الحركية "390"
- الذهنية "210"
- البصرية "115"
- السمعية والنطقية "85"
مع العلم أنه يوجد لدينا كادر متطوع مؤلف من عشرة متطوعين مستعدون للقيام بإحصاء ريف كوباني حالما تتوفر الإمكانيات اللازمة من وسائل نقل وغيرها. وفي هذه الأونة تغيّر الهيكل الإداري

المجتمعية، وأخيراً إذا لم تؤخذ حقوق ذوي الاحتياجات الخاصة بعين الاعتبار في الاستجابات الإنسانية فقد تصبح فرصة كبيرة لإعادة بناء المجتمعات من أجل كافة الناس. **تيريج.. سعي جادّ لدعم ومنح الاحترام لذوي الاحتياجات الخاصة** ومن هذا المنطلق باشرت مجموعة من المدنيين ذوي الاحتياجات الخاصة بتأسيس جمعية "تيريج"، في شهر تموز من عام 2013 وكان هدفها الأساسي المسعى الجاد نحو دعم هذه الفئة، وأن يلاقوا القدر نفسه من احترام كرامتهم. والإقرار بقدراتهم العلمية والمهنية دون تحيز لأي فئة طائفية أو عرقية أو قومية. بدأت الجمعية عملها بموارد بسيطة إغاثية (سلات غذائية، حليب أطفال، حفاظات أطفال، منظفات...) وأدوات مساعدة بكميات بسيطة (عكازات حركية وبصرية، كراسي متحركة)، وقد تم استلام هذه المساعدات من مؤسسات محلية ومدنيين فاعلي خير. بعد حالة النزوح إلى تركيا استمرت الجمعية بنشاطاتها في المجال الإغاثي وهناك تم تأهيل فريق معالجة فيزيائية من قبل الهيئة الطبية الدولية IMC. **تيريج تغطي كوباني والمساعدات بالآلاف القطع الطبية** وبعد تحرير المنطقة أمنياً عادت الجمعية لتباشر عملها في كوباني بالتعاون مع الهيئة الطبية الدولية بتاريخ 2015/6/23، وافتتاح مركز للمعالجة الفيزيائية وتقديم جلسات العلاج الفيزيائي وتقديم الأجهزة والأدوات المساعدة للمرضى والتي وصل عدد المستفيدين منها حتى نهاية العقد إلى (1265) مريضاً تم إجراء (8356) جلسة متابعة لهم، والتبرع بأدوات المساعدة التالية:
- عكازات بأنواعها "337"

يواجه ذوو الإعاقات في حالات الكوارث مخاطر غير متكافئة وغالباً ما يجري استبعادهم من عمليات الإغاثة وإعادة التأهيل والدعم النفسي، وقد يزيد هذا الاستبعاد من صعوبة الاستفادة من خدمات الدعم عامة في حالات الكوارث والمشاركة فيها بفعالية. الأهم من ذلك إن ذوي الإعاقات يشكلون مجموعة سكانية متباينة تشمل أطفالاً ومسنين ممن لا يمكن تلبية احتياجاتهم بأسلوب ونهج واحد يناسب الجميع، ولذلك يتحتم على الاستجابات الإنسانية

أن تأخذ بعين الاعتبار القدرات الخاصة والمهارات والموارد والمعرفة لدى الأفراد من مختلف الأنواع ودرجات الإعاقة، ومن المهم أيضاً أن لا ننسى أن ذوي الاحتياجات لديهم الحاجات الأساسية نفسها التي لدى الجميع في مجتمعاتهم، إضافة إلى ذلك فقد يكون لبعضهم حاجات خاصة أيضاً مثل استبدال مواد المعونة أو الأدوات والأجهزة والحصول على خدمات إعادة التأهيل، وعلاوة على ذلك يجب على أي تدبير تستهدف ذوي الإعاقات ألا تؤدي إلى فصلهم عن عائلاتهم وشبكاتهم

Gotar

R 2

Dildar Şeko

REWŞA BAŞÛR

Hevpeyvîn

R 3

Hunermenda Kurd
Aslika Qadir”Miletê ku
hurmet û siyanetê nede
hunermendên xwe, ew tu
carî nabe milet”

Civak

R 4

Ehmedê Şêx Salih..
Şêxê Helbesta Kurdî

Bijartî

R 5

Helbestine Bijartî...
Bedran Penaber

Gulava Êzgehane

bûyer

عطر الإذاعات

FM

429 101

103.5

REWŞA BAŞÛR

Bûyerên ku di van rojên bûrî de li Başûrê Kurdistanê rûdan, Neteweya Kurd ji kevçika dil de birîndar kir.

Hêvî û bendewariya sedsalan derizand. Her wisa dost û alîgirên gelê Kurd jî şaş û matmayî hiştin.

Gelo rûdana ku bû sedema têkçûna danhev û amadekariyên 28 salan çî bû?

Ji bo têgehîştina vî têkçûnê heger em hinekî rabûriya xwe ya nêzik di çav re derbas bikin, dibe ku em bikarin vî derencama nerênî şrove bikin.

Helbet sedem gelek in!

Lê du sedem hene ku di têkçûna berxwedana neteweya me de berdewam roleke sereke û karîger liştine:

1-Nebûna hevahengiya siyasetî

2-Hebûna berjewendiya taybet Ev her du sedemên beryom di jiyana neteweya Kurd a 212 salan de berdewam hatine dîtin, û berdewam bûne sedemê têkçûn û wêrankariya civaka me.

Şoreşa Êlûnê, ya ku di sala 1961'ê de li hemberî Iraqê lawaz bi xurtî deşt pê kir, heta bi Adara 1975'ê, ango 14 salan domand. Ev şoreş xwedî hêzeke leşkerî û xwedî piştgiyariya cewawerekî berfireh bû.

Ji her deverên Kurdistanê, hemî şeweyên alîkariyê ji bo vî şoreşê dihate kirin.

Di sala 1966'an de, ji bo paraştin

û pêşdebirina berjewendiya giştî li şûna ku hevahengî bihête afirandin, kar û xebat bihête dabêşkirin, di navbera du aliyan de li ser bingeha berjewendiya taybet şoreş bi xwe hat dabêşkirin.

Di encama vî dabêşkirinê de, şerê li dijî mêtîngeran veguherî şerê navxweyî û di roja 6-3-1975 de, piştî hevdiyana her du dewletên mêtînger (Iraq-Îran) li Cezayirê, her di vî rojê de şoreşa 14salî ya li ser şeng û bengaxê xwe ji nişka de radiweste û wek noka ku li kevir bikeve ji hev belawela dibe.

Helbet egerên vî têkçûnê gelek bûn, lê egerê bingehinê ê têkçûna vî şoreşê, nebûna hevahengî û hevahengiya di nav mala Kurd bi xwe de bû. Û helbet, nebûna ramana berjewendiya giştî û hebûna berjewendiya taybet bû.

Piştî têkçûna şoreşa Êlûnê bi salekê, di sala 1976'ê de, li Başûr, ji du aliyan ve, diisa bi serperîştîya YNK û PDK (Qiyada Muweqet), tevgera azadiya Kurdî ser ji nuh de hat deşt pê kirin. Diisa, li şûna ku ev her du alî li hev rûnin û di navbera xwe de hevahengiyekê peyda bikin, di sala 1978'an de, li devera Colemêrgê bi hev ketin û bi dehan kadro-Pêşmerge ji hev kuştin.

Di sala 1979'ê de, bi hatina Komara Îslamî tevliheviyê mezîna li Îranê durîst dibe û di berjewendiya bizava Kurdî de derfetên

taze û berbiçav peyda dibin.

Li Rohilatê Kurdistanê jî, bi serperîştîya Partî Demokratî Kurdistan-Îran, şoreşa gelê Kurd deşt pê dike û di demê kurt de vî şoreşê karî gelek deverên rizgarbûyî bi deşt bixe.

Diisa, li şûna ku ev her sê alî (her du PDK û YNK), ji bo nixandina helûmercên nuh li hev rûnin û bernamayeke hevbeş amade bikin, her du PDK (Iraq û Îran) bi hev dikevin, di encama vî şerê di navbera wan de, bi sedan pêşmerge tene kuştin û deverên rizgarbûyî bi asanî dikevin jê kontrola Paştaran Xumeynî.

Diisa di sala 1983'yan de, li deverên Qendil û Piştazan, ev her sê alî, dubare bi hev dikevin û diisa bi sedan pêşmerge ji her sê aliyan tene kuştin. Ev rewşa wan a lihevnekirinê heta bi têkçûna ev delîveya zêrîn jî, ango heta bi sala 1988'ê berdewam kir.

Wekû tê dîtin, egerê têkçûna şoreşa Başûr û Rohilat jî, diisa nebûna hevahengî û hevahengiya di nav mala Kurd bi xwe de bû û diisa nebûna ramana berjewendiya giştî bû.

Piştî ev biranînên diltezin, vîca em bêne ser derencama vepirsîn (referandum) a li Başûr.

Wekû di hête zanîn, piştî dagirkrina Kuweytê ji aliyê artêşa Iraqê ve (1990), li Rohilata Navîn serdemeke nuh deşt pê kir. Hêzên navdewletî ji bo pa-

raştina berjewendiyên xwe yê li Rohilata Navîn, li dijî Iraqê bi tevgerê berfireh rabûn. Di encama şerê kurt de, deşt-hilatdariya Iraqê neçar dibe û di gel qebûlkirina helûmercên dewletên hevpeyman, ji Kuweytê derdikeve.

Ji bo vegeer û paraştina Kurdên ku di sala 1988'ê de ji ber hêrîşên artêşa Iraqê reviyabûn, li jêr kontrola hevpeymanan hêla 36'emîn hate danandin. Her wisa diisa delîveyê zêrîn ji bo gelê Kurd hildikeve. Ew aliyên siyasetî ku di hemî jiyana xwe de şikeştin xwaribûn, careke din wekû caran hatin li ser sifra hazîr rûniştin û diisa wekû caran, bêyî ku li xwe vegeer, bêyî ku rabûriya xwe, egerên şikeştina xwe binirxînin, her wekû tiştê nebûye deşt bi karên xwe kirin.

Hîna birînen gelê Kurd xamûj negirtibûn, hîna ji derbederiyê taze vegeeriyabûn û hîna di çadîran de bûn, aliyên siyasetî yê Başûrî, li şûna ku li hev rûnin û li ser avedankirina welêt gengeşê bikin, plan û projeyan binirxînin, bi dewleta Tirkî re (1992) hêrîşî Kurdên Bakur kirin. Di vî şerê kurt û tund û bê wate de ku 36 rojan domand, bi sedan şervan û pêşmerge hatin kuştin û bi hezaran jî birîndar bûn.

Di encama helbijartina 1992'yê de, parlemanto hate danandin û ji vî parlamentoyê, hikûmet 1

derket holê. Ev hikûmet, ji bo çespendina deşt-hilatdariya xwe ya li seranserî herêmê, di serî de xwest gumrikan bixe jêr kontrola xwe. Hinek dergehên ku hebûn deştê kir, tenê gumrika Îbrahîm Xelîl a ku di bin kontrola PDKê de bû, ma. Hikûmeta Kosret, her çende ji PDKê daxwaz kir ku pira Î.Xelîl radeştî hukûmetê bike, lê PDKê ev yek qebûl nekir.

Di encama bazareke dirêjxayen û ne serkeftî de, li şûna danandina bingeheke aborî ya niştîmanî, avakirina artêşê yekgirtî ya niştîmanî û danandina projeya dewletbûnê, di payiza 1994'ê de şerê navxweyî deşt pê kir. Ev şerê ku bi beşdarbûna hêzên Tirkî, Îran û Iraqê heta bi 1997'an domand, bû sedemê kuştina bi hezaran pêşmerge û kambaxiyê mezîna ya derûnî di nav civaka Kurdî de.

Piştî têkçûna deşt-hilatdariya Sedam Hisên (2003), ew derfeta heyî ya di deştên kurdan de berfirehtir bû. Her du hikûmetên Silêmanî û Hewlêrê bûne yek, lê ji ber paraştina berjewendiyên taybet, nakokiyên navxweyî bêyî çareser bibin, zêdetir û dijwartir bûn. Di hindurê van 12 salên bûrî de, hîç dezgeheke niştîmanî, hîç kar û tevgerêke diplomasîya niştîmanî nehate danandin, nehate damezrandin.

Doza Kurdî wekû doza kesane,

Dildar Şeko

wekû karteke bazirganî di berjewendiya aliyên taybetmend de hat bikaranîn. Ev helwesta berpirsên Başûr, ji aliyê dinyayê ve bi nerênî û naciddiyane hat nixandin.

Lewra, di meseleya vepirsînê de hîç aliyekî nêvdewletî daxuyanî-yeke erênî neda. Ji ber ku ji aliyê her kesan ve dihate zanîn ku ev vepirsîn ne ciddî ye û di berjewendiya deverên taybetmend de dihête bikaranîn.

Derencam, hikûmeta herêmê piştî vepirsînê şikeştineke mezîna xwar. Ev hikûmetê edî nikare û wê nikaribe bi serbilindî digel Bexdê rûne û nakokiyên heyî çareser bike.

Vîca; ji bo berjewendiya giştî, ji bo aştiya navxweyî û ji bo paraştina deştkeftiyên mayî, ji vî hikûmetê tê xwestin ku bi zûtîrîn demê deşt ji kar bikêşe û li şûna wê yekser hikûmetêke demî ya ku ji teknokratan pêk hatiye bihête damezrandin.

Berê Me Li Kû Ye?

Her ku dem dibuhire, roj bi roj an demjimêr bi demjimêr, cihan vediguhere û gelên cihanê tev bi pêş ve diçin û tu caran tiştê weke xwe namîne; lê belê diyar e ku ev diyarde li nik gelê Rohilata Navîn bi giştî û li gel Kurdan bi taybet (dibe û xwezî ez şaş bim) nîne, ji ber ku Kurd roj bi roj tekez dikin ku hîn ew Kurdên berê ne û tu sîd ne ji dîrokê û ne ji jî tecrubeyên xwe wernegirtine û wernagirin jî.

Di bûyerên peyhatî yê ku bi lez li Başûrê Kurdistanê çêbûn de, ji radeştîkirina Dilê Kurdistanê "Kerkûk" û çend bajarên din ên ku li gor deştûra Iraqê ji herêmên nakokdar in, ta bi êrişê Heşda Şabî li ser deverên Kurdî bixwe jî, ew jî bi armanca dagirkirina dergehên sînorî piştî ku giştîpirsiya Kurdistanê kirine sedem; qelsî û parçebûna rêveberiya politîkî li Başûrê Kurdistanê eşkere dibe.

Piştî çûna rêjîma Sedam Husên û qezenckirina federalîzmê ku ji 2005'an ve li Iraqê çî bi çî bûye û ta roja me ya îro, serdariyê yekgirtî ji hêzên leşkerî re saz nebûye. Pêşmerge du beş in û her yek ji wan beşan girêdayî partî yan jî êlekê ye. Ev jî bû yek ji sedemên bobelata ku li Kerkûkê rû da û dilê gelê Kurd li her çar parçeyan bi azar kir.

Belavbûna kurdan li seranserî Kurdistanê û levnekirina li ser yek binahiyê der barê doza

Kurdî de, yek ji sedemên yekser in ku Hêzên Navdewletî têkilî û rêkeftinên domdar û stratejîk bi Kurdan re girê nadin, lê belê ew peywendî demkî ne. Lewre em dibînin ku her gav hevbendên Kurdan xwe ji piştî wan didin alî û wan li pêşberî çarenûsa wan bi tenê dihêlin.

Hişmendiya rêberiyê li Başûr jî ta asteke negihaştîye radeya rêberiya dewletan, ji vî yekê em dibînin ku êlek bi tenê hemû sazîyên heştîyar di herêmê de radeştî xwe dike û rê nade tu aliyekî din ku pêş bikeve û tiştêkî nû ku ji bo Kurdistanê guncaw be, pêşkêş bike.

Li aliyekî din rizgarkirina Peytexta DAIŞê "Reqa" ji hêla Hêzên HSDê ve geşbîniyek li cem gelê Kurd peyda kir. Reqaya navenda operasyonên DAIŞê ku lê gelek dimenên şewat û serjêkirina kesên dijî wan dikîşandin, îro aleya YPGê li asoyên wê radipelike.

Li gor ku Serokê Emerîkayê got "Rizgarkirina Reqayê deştpeka pêvajoyêke nû li herêmê ye". Rusya jî doza pergala federalîzmê li Sûryaya nû dike. Bi vî em dibînin ku çareserîya doza Kurdî li Rojavayê Kurdistanê nêz dibe. Her wiha kontrolkirina mezintirîn zeviyê petrolê li Sûryayê, deştkefteke pir mezîna e û eger danûstandin li ser paşeroja Sûryayê di demên bê de, çêbûn, tekez dê ji helwesta

Nêçîrvan Rojava

Kurdî re bibe alîkar.

Lê belê divê neyê jibîrkirin ku çarenûsa Kurdan li her çar parçeyên Kurdistanê yek e, her wiha bê erêkirin û palpiştîya her sê beşên din, tu parçe nikare maf û serxwebûna xwe biştîne.

Lidarxiştina Kongreyê Neteweyî yê Kurdistanî, bersiva herî destdayî ji hemî pirsgerêkan re ye ku tê de Kurd bigihîjin rêkeftinekê; pê hêza leşkerî û politîkî bikin yek, yek dozê bidin ber çavên xwe û ji dêlva gengeşekirina mijara "Kî xayin bû?" yan jî gotina "Ji bilî çiyayan tu hevalên Kurdan tune ne", bila bi yek nûnerî dakevin qadên cihanî û guftûgoyan bikin...

Diyar e ku Kurd di rewşêke pir heştîyar de ne, gelek deştkeftiyên wan jî di bin metirsiya jîdeştçûnê de ne, lewre wendakirina van derfet û pêşketinan dibe xaleke reş di dîroka kesê berpirsîyar de û weke tê zanîn "Dîrok ji bîr nake".

Pirsên Ku Em Nabersivînin...Dibin Bela Serê Me

Kurd nêzikî bideştixistina maf û deştkeftinê mezîna dibin, bi taybetî li her du beşên "Başûr û Rojava"; lê careke din tirs, heyrandin, nakokî, tawanbarkirina hev û bêhtir ji van hemiyan parçebûn, ew parçebûna ku ne bi sînor, dîwar û tîlan tê, lê belê parçebûna di tîgeha nasnameyê de, di xweya neteweyî û mirovî ya kes û rêxiştinên Kurdî de.

Der barê çareseriyê de, bi nerîna min, divê di demê nêz de, Kurd tîgeha kurdewariyê ya romantîk derbas bikin û ber bi netewperweriyêke bîrewer ve biçin, ji ber serdemên serkeftin û têkçûnên mezîna ji bo lixwevegerê guncaw in, lê bi şertê ku ew lêveger berê me nede wendabûn û jihevbelabûnê.

Eger em li meydanên sereke yê xebata Kurdan a salên bûrî vegeerî, em ê raştî serkeftinên mezîna bibin, lê di heman demê de em ê raştî pirsên ku me bê bersiv hiştine, werin, tenê em bi deştkeftin xwe serxweş û kêfxweş bûn.

Şaşiyên salên bûrî jî li ser heşt û ramanên Kurdewariya klasîk bar bûn, mebeştî min ew tîgeha ku dibêje Kurdewarî azarkêşî ye, şopa wê tim li dijî berjewendiyên kes û aliyan e ku em gelek caran tenê ji bo dîrok, serok û simbolan bixebitin û qurbanîyan deynin. Baş e, çîma Kurdewarî bi berjewendiyên civakê yê abûrî, zaniştî û jîwerî ve nayê girêdan? Çîma serxwebûn û deştkeftin mezîna di serê me de wek dawî-

ya dîrokê xuya dikin? Çîma ne pêşerojê pê deşt pê bike?

Tewera yekemîn şerê Kurdan li dijî terorê ku şerê man û nemanê bû, tu kes nikare bibêje ku Kurd karîbûn biramin û şer nekin, tu hêza leşkerî ya Kurdî hevalbend ji xwe re ji nava liştîyêkê nebijartin, her tişt bi lez dihat ferzkirin û tevî ku şervanên Kurdan bûne sembola lehengî û fedekariyê lê tim ew pirs dihatin kirin: Berê me li kû ye? Dê çî bi deşt me bikeve? Ceng li ser me ferz bû, lê çawa em sîd jê werbigirin? Û pîrsa herî mezîna ku di nav van pirsan hemiyan de hebû û nehat bersivdayin ew bû "Em kî ne?"

Li qada siyasetî jî, her aliyek ji yê din re dibêje tu şaş diçî û çî li Rojava, çî li Başûr dijberiya navxweyî bi heman rengê dîrokî derdikeve û tawanbarkirina bi rengê "Aliyek dektator û aliyek xayin" dubare dibe, bêyî ku em carekê bi wêrekî û bi awayekî zaniştî li ser vî mijarê bisekinin, bawerîya min bi efesane û le'netan nayê, sedem û encamdayin hene.

Lê mixabin ev diyarde li ser erdê bi rengê çareseriyê nayê xwendin, lê belê wek di durîşm û gotinan de, wilo di praktîkê de jî, hew ji ber ku aliyek nizane çawa berdewam bike, dilê xwe li birayê xwe (Yê diktator an xayin) hênik dike.

Bawer dikim ku edî bes e, divê

Hekîm Ehmed

em kar û barên xwe yê hundirîn sereraşt bikin, bila mafê me berjewendiya me hemiyan be, tiştê tune ye ku em bikin ji bo em veheşî bimrin, bila xebata me bi pêşerojê ve girêdayî be, bi berjewendiya xelk û civaka me ve tîkildar be.

Em tev di wê baweriyê de ne ku cihana îroyîn dagirtî derwe e, dewlet tev bi mafê mirov û gelan bang dikin, lê heman hêzên ku xwe bi paraştina mirovan dibînin, îro gelê Başûrê Kurdistanê seza dikin, tenê ji ber ku wan hêviya xwe anî zîman, rengê vî sezakirinê jî pir gemar bû, ku ew bi deştê hêzên bi ser Îranê ve hat kirin, Îrana ku gerek ji hêzên navdewletî re wek dijmin were dîtin.

Li Rojavayê Kurdistanê rewş baştir xuya dike, lê şerê terorê bi dawî nehatiye û gef li ser Efrînê berdewam in, her wiha ji aliyê diplomasî ve gelek mijdarî heye, bi nerîna min gerek amadekariyêke baş ji qonaxa bê re bibe, ew jî bi rêya danheva mala Kurdî û bersivdayîna pirsên nasnameyê.

Hunermenda Kurd Aslîka Qadir”Miletê ku hurmet û siyanetê nede hunermendên xwe, ew tu carî nabe milet”

-Ez yekemîn jina Kurd im ku sitrana siyasî gotiye.

-Di pê kuştina Se’îdê Îbo re, em wekî rewşenbîr ji welêt derketin ji ber me dizanî êdî dora me jî ye.

-Mihemed Şêxo li nik min hunermendekî pîroz e, kêfa min zêde ji dengê wî re tê.

-Di dema îro de ez pir li Xoşnav Têlo guhdarî dikim. Dengê wî dengêkî taybet e, nazik e.

-Li nava me Kurdan Dilşad Se’îd heye, mexabin wî jî xwe gelekî neêşandiye.

-Sitrana “Welatê min Kurdistan e” şoreşek bû.

**-Aslîka Xan, her çi qas nav û dengê cenabê we li seranserî Kurdistanê belav e jî, lê me di-
viya hûn ji me re bibêjin, wekî hunermend, Aslîka Qadir kî ye?**

Ez li gundê Elegezê yê navdar ku li Ermenîstanê ye, di sala 1945’ê de ji dayika xwe bûme.

Xwendina xwe ya seretayî û navendî min li dibistanên gund qedandiye, paşê em bi malbatî çûne paytexta Ermenîstanê “Êrivan”ê.

Li Êrivanê ez tevî zankoyê bûm “Para Rohhilataniyê”.

Dema ku min dixwend, min dest bi sitranbêjiya Kurdî li Radyoya Êrivanê kiriye.

Di navbera zankoya ku min lê dixwend û Radyoya Êrivanê de bi tenê 100 mître bû, îcar şoreşa Mele Mustefayê Berzanî li dar bû û min digot bi tenê ez dikarim agahiyên rast ji radyoyê wer bigirim.

Dema ku çûm radyoyê jî, min gelek rewşenbîr û zanayên Kurd li wir dîtîm, wekî Fêrikê Üsiv û Mikayilê Reşîd. Ez ê tu caran van her du mamoştayan ji bir nekîm. Di zaroktiya xwe de, dema ku li dibistanê bûm, ez endama komeke Ermenî bûm û min sitranên Ermenî xweş digotîm.

Lê wekî min got di sala 1964’ê de bi awayekî fermî li Radyoya Êrivanê, min yekem car sitrana “Welatê Me Kurdistan e” tomar kiriye.

Sitrana “Welatê Me Kurdistan e” Egîdê Cemo amade daye min, lê sitran bi xwe ya Memê Elyas e. Memê Elyas karê wergerê di radyoyê de dikir.

-Di destpêka gešta xwe ya hunerî de, ji hêla civak û malbatê ve tu kelem û asteng li pêş we derketin, an jî hûn bi serbestî tevdiqeriyen?

Min tu astengî jî aliyê malbata xwe ve nedît. Bavê min zêde pêşverû bû. Her çi qas dêya min nexwenda bû jî; lê xatûneke hêja bû û zêde qedir dida xwendinê. Wê hingê Egîdê Cemo girûpeke hunerî çêkiribû, ez jî tê de endamêk bûm.

Min got Egîdê Cemo ez ê çawa vê şevê ew qas dem bimînim û dengê xwe bidim, dibe ku bavê min aciz bibe. Egîdê Cemo ji min re got tu qet meraqan neke û di cî de çû bal bavê min.

Dema ku Egîd ev yek ji bavê min re got, bavê min gote min “Qîza min! Tu dikarî biçî û li nik Egîdê

Cimo karê hunerî bikî, ev xebateke welatparêzî û pîroz e.”

-Ji biranînê karê te yên di radyoya Êrivanê de, çi di bîrdanka we de maye ku nayê jibîrkirin?

Ez bextewar im ku min ew sitrana xwe di radyoyê de got, ku bi saya wê miletî ez nas kirim.

Ez gelek bextewar im ku navê gelek rewşenbîr û nivîskarên wê demê bi bir binim, wekî: Xelîlê Çaçan, Egîdê Cimo, Casimê Celîl û gelekên din...

Taximê radyoyê gelekî bi min şanaz dibûn.

Carekê min li radyoyê tiştêk got ku ne bi dilê Casimê Celîl bû, jî vê yekê got” Qîza min tu wek qarçîçekê yî, te teze serê xwe ji bin berfê derxistiye û îcar tu hafî min hîn dikî!”

Min şerm kir û êdî min hew deyn kir.

-Bibûre, te zêdetir ji carekê tekezî li ser wê yekê kiriye ku nasnameya te ya hunerî sitrana “Welatê Me Kurdistan e”, eger ne ji vê sitranê bûya, Aslîka Qadir li kû bû?

Nizanim!

Ji beriya sitrana “Welatê Me Kurdistan e” jî, min du sitranên Ermenî gotin û dengê min zêde ji bo sitranên Ermenî xweş e.

Dema ku min ew her du sitran gotin, gelekî deng vedan û hetanî îro jî mayînde mane.

Eger min xwe bidaya sitrana Ermenî, ez bawer dikim ez ê bibûma hunermendê Ermenî ya pir navdar; lê ez rojhilatzan bûm, paşê min mamoştetî kir û ez zewicim û du zarok ketin destên min.

Ez paye nakim, lê Egîdê Cimo bi xwe digot ku Ermeniyên gotiye “Dê hunermendên Ermenî tu caran wan her du sitranan wekî Aslîka Qadir xweş nebêjin”

-Di salên 90’î de tu ji welat derketiyî, sedemên derketina te çi bûn?

Sedemên derketina min ji welêt bêhtirî xwe siyasî bûn.

Wê çaxê ez di Wezareta Rewşenbîrî ya Ermenîstanê de dixebitîm, çawa Sovyet hilweşiya êdî nijadperestên Ermeniyên serî hilda.

Wê demê Azerî û Ermenî li hev ketin, heçî Ermenî bû kesê Azerî ji deverên xwe der dikir, wekî wan Azerî jî. Îcar piştî ku ji hev û din xelas bûn, Ermeniyên gef li Kurdên Misilman ên gundî xwar, ji Kurdan re gotin “Eger hûn dernekevin, tiştê me bi Azeriyên kir em ê bi we jî bikin”.

Wê demê 20 hezar Kurd ji neçarî malên xwe hêlan û li temami derdorê derbider bûn...

Îcar kesên li Êrivan man jî, gelek zor û astengî li wan hat kirin.

Êrîşî mala Çerkezê Reş kirin, li Karlîne Çaçan xistin û Se’îdê Îbo hebû ku doktorê zarokan bû, Ermeniyên ew kuşt.

Di pê kuştina Se’îdê Îbo re, em wekî rewşenbîr ji welêt derketin ji ber me dizanî êdî dora me jî ye. Ermenîstan yekemîn dewlet e ku dubendî êxist di navbera Êzidiyan de.

Paşê me girûpek çêkir û seredana Serokê Ermenîstanê kir. Me jê re got hûn çawa dibêjin Êzidî ne Kurd in?

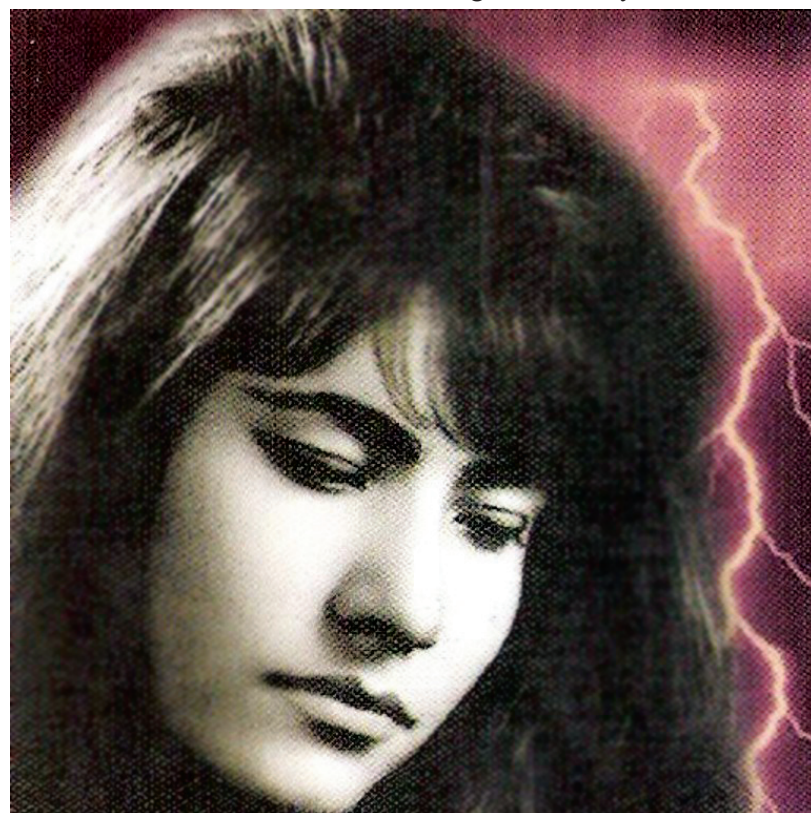
Ji me re got ma gunehê min çi ye eger heştê neteweyî li bal wan nizm e.

-Zêdetir ji 50 salan e ku tu bi dengê xwe xizmeta çand û hunera Kurdî dikî...Gelo miletê Kurd bi hemî dezgehên xwe ve, ji hêla guhpêdan û xwedîderketinê ve, mafên te dane te?

Hiç dezgehê ne jî tu kesekî tu tişt nedaye min.

Bi tenê heqê min ew e ku milet ji min hez bike.

Ez serbilind im ku min xizmet

ji miletê xwe re kiriye û bi saya xebata min milet ji min hez dike. Ez yekemîn jina Kurd im ku sitrana siyasî gotiye.

-Zarogotin û wêjeya Kurdî ya devkî gelekî dewlemend e, li beramber wê; hunera Kurdî di serdema nû de, kariye wekî ya folklorî cihê xwe li nêva civaka Kurd bigire û gavine baş biavêje?

Zargotina me behreke bêbin e. Zargotina me bi dewlemendiya

xwe bû sedem ku Kurd gihîştin roja îro. Eger ne ji zargotina me bûya, em ê ji zû ve winda bûna. Lê lê û lo loyên me em gihandin vê rojê. Lorikên dayikên me ku di ber pêçeka me re disitrandin, em gihandin roja îro.

Lê ya gerek ew e ka em ê niha çi lê zêde bikin...?

Hunera Kurdî di roja îroyîn de, jixwe tiştêk li zargotinê zêde nekiriye; berevajî wê zerer jî gihandiyê.

Hunermendên me yên îro, bi şeweyê Kurdî yê resen nasitrên û awayên hin çandên din dixin sitranên xwe, ev bi xwe ji bo hunera Kurdî jehr e.

-Eger em rewşa hunerî li nik guhdarê Kurd binirxînin, guhdarîkirina li sitranekê girêdayî naveroka wê ji hêla dengê hunermend, gotin û awazên sitranê ve ye; gelo bi derketina evan amûrên muzîkê yên nûjen re, guhdarê Kurd çêj û zewqê xwe di bijartina sitranê ji dest daye, yan na?

Belê ji dest daye!

Sitrane zargotina me, her yek ji wan xudana serpehatî û çirokekê ye.

Pêwîştiya Kurdan bêhtirî xwe bi rengê folklor heye.

Xwîna folklorî di reh û damarên Kurdan de digere.

Her çi qas xelk folklorê me didize jî, lê hingî dewlemend e tu caran xelas nabe.

-Tu hevdema gelek hunermendên Kurd ên navdar î, di serdema radyoya Êrivanê de hunermendê/a herî zêde te lê guhdarî dikir û kêfa te jê re dihat kî bû, û anihî kî ye?

Di destpêka xebata xwe ya hunerî de zêde zêde min giranî

nedida hunerê.

Wê demê min tiyatroya devkî jî pêşkêş dikir, ez bi rola “Kumsorê” dilîstîm.

Min baş li Eyşeşan, Mihemed Arifê Cizrawî û Şakiro guhdarî dikir û bandora wan baş li ser min hebû.

Ez nexwazim li hunermendê îro yên gînc guhdarî bikim.

Mihemed Şêxo li nik min hunermendekî pîroz e, kêfa min zêde ji dengê wî re tê.

Di dema îro de ez pir li Xoşnav Têlo guhdarî dikim. Dengê wî dengêkî taybet e, nazik e.

-Hunera Kurdî li nava tevahiya Kurdan û bi taybet li Rojavayê Kurdistanê, hûn çawa dinirxînin?

Hunera me bandora wê li ser tevahiya derdorê heye. Sitrana Kurdî ya modêrn ne ku tu bikî Erebi, Turkî û Farişî; modêrn ew e ku Kurdî û modêrn be.

Sitrana Kurdî ku bêhna Erebi, Turkî yan jî Farişî jê bê, em ê pê bifetisîn.

Mixabin, ew kesê ku karibe li nava Kurdan sitraneke modêrn a gelekî xweş çêke, tune ye.

Li nava me Kurdan Dilşad Se’îd heye, mexabin wî jî xwe gelekî neêşandiye.

Dilşad Se’îd der heqê Pêşmergayan de sîmfoniyek çêkiribû, lê hilbijartina wî ji hunermendan re ne rast bû..

Ji Şivan Perwer bigire û pê de, dengê yekî ji wan jî ji bo wê sîmfoniyê ne guncaw bû.

Heyfa wê muzîk û wê xebatê.

-Ji bo demên bê, tu projeyên te yên hunerî hene?

Hunermend xwe diavêje ser sêla sor. Saziyên me tune ne, eger sazî hebûna dê rewş jî wilê bi gelekî xweştir bûya.

Hetanî ku em kilibekê çêdikin an jî sitranekî tomar dikin, em xwe diavêjin pir cihan.

Lê dixwazim tiştêkî tenê bibêjim “Miletê ku hurmet û siyanetê

nede hunermendên xwe, ew tu carî nabe milet”

Li nik me li hunermendan dinihêrin wekî mirtiban, an jî li hunermendan dinihêrin wekî ku robot in.

Lê na, ne wisan e, sitrana “Welatê min Kurdistan e” şoreşek bû.

-Rojavayê Kurdistanê ber bi federaliyê ve diçe, Başûrê Kurdistanê jî ji bo serbixwebûnê amadekariyên xwe dike, tu çawa li van guherînan dinihêrî?

Helbet ev guherînan pîroz in.

Şens û bextekî mezin e ku em gihan rojêke wisa.

-Ji bo te, gundê Elegezê çi ye?

Gundê Elegezê bo min biranîna min e, zaroktiya min e, jiyana min e.

-Êrivan?

Şehrekî ezîz e bo min. Êrivan bo min gencîtiya min e.

-Li nik te, sitrana Kurdî çi ye?

Pirozî ye.

-Di jiyana xwe de li tiştêkî poşman bûyî?

Ez poşman bûme ku min gelek sitran di radyoyê de negotin.

Ez zewicim û zarok ketin destên min...

Min karîbû gelek tişt di radyoyê de bikira.

-Di zaroktiyê de te bawer dikir ku tu yê bibî hunermend?

Na min bawer nedikir.

-Gotina Dawî...

Gotina min a dawiyê belku gotina her rewşenbîr û hunermendekî Kurd e.

Hêviya min ew e ku Kurd bibin yek û piştgîriya Serok Mes’ûd Berzanî bikin, ji ber ku barekî pir giran li ser piştê wî ye.

Ehmedê Şêx Salih..Şêxê Helbesta Kurdî

Hîmdarê Zanîne li Indîwerê: Ehmedê Şêx Salih hem bi olzaniya xwe, hem jî bi helbesta xwe, kariye nasnavê şêxîtiyê bi deşt bixe, da ku bibe "Şêxê Helbestê".

Di sala 1935'ê de li gundê Indîwerê yê li perava Ava Mezin(Diclê) ku girêdayî Dêrika Hemko ye, jî dêya xwe bûye.

Li dibistaneke bajarê Dêrikê xwendina xwe ya seretayî temam dîke, lê tişt ku divê were bibîrxistin ew e ku Ehmedê Şêx Salih xwendina 5 salan tenê di 3 salan de qedand û jî hemî hevalên xwe bihurî, ev yek jî jî ber zîrbûn û zanebûna wî bûye. Bi gotina wî, deştê pêkê li ber deştên melayan fêrî xwendinê dibe û Qur'anê xitim dîke, dema ku diçe dibistana Dêrikê da ku tevî refa yekê bibe, rêvebirên dibistanê jî jîrbûna wî hay dibin û di cî de wî dibin refa 3'yê.

Ehmedê Şêx Salih bi qasî 3 salan dixwîne û bawernameya Sertifikayê wer digire, di wê hingê de rêdaneke taybet jî bo wî tê dayîn da ku biçe Erebiştana Si'ûdî xwendina xwe bidomîne; lê jî ber ku ew takekurê dê û bavê xwe bû, bavê wî nehêla ku biçe.

Ehmedê Şêx Salih, dibe yekemîn mamosteyê fermî di dibistana Indîwerê de û bi dehan jî nivîskar û rewşênbiran bi saya wî der diçin.

Qelemşorê Nivîsîna Resen: Ehmedê Şêx Salih li nêva tevahiya nivîskarên Kurd tê naskirin ku bi awayekî bipergal û sîpêhî heştên xwe li rûyê pelê bi cih dîke û bi zimanekî petî û resen, rîstên xwe dihûne.

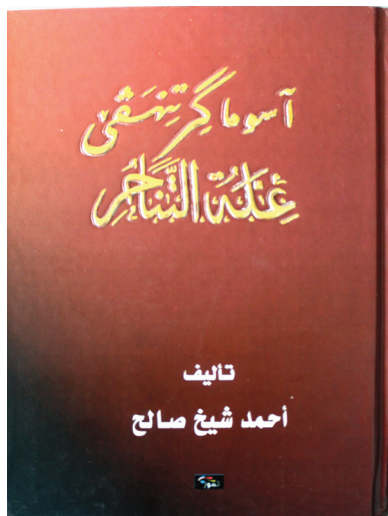
Dema ku li dibistanê di refa 4ê de dixwîne, li bûyînê Şoreşa Şêx Se'îd û Komara Mehabadê diponije û bi hêrseke Kurdewar, heyvanekî pak di gîyanê wî de dimeye, da ku paşê hizir û ramanên xwe bi rêya pênivîsa xwe der bibire...geştê nivîskariya wî jî vir deşt pê dîke. Lê xaleke nakok di biwara nivîskariya Ehmedê Şêx Salih de hebûye, ew jî ku tu caran helbest û nivîsên xwe komî ser hev û din nedikirin û piraniya wan wînda dibûn...mixabîniya xwe bi wê yekê tînim ku bibêjîm gelek helbestên wî hatine dizîn jî.. Ehmedê Şêx Salih, bi hostayî û li gorî bend û pîvanên rêzimanî hevokên xwe li pê hev rêz dikirin.

Ji hêla avakirin û sazkirina helbestê ve, M.Ehmed xudanê reng û şewazekî taybet bû. Her çî qas bi awayekî kîlasîk rîstên xwe dihûna, lê wêna û tabloyên nûjen li helbesta xwe bar dikir û kirasekî sîpêhî li helbesta xwe ya bangwazî jî dikir.

Konê di Xewnê de...Mayînde Ma:

Dema ku Ehmedê Şêx Salih bi seredaneke diçe Bakurê Kurdistanê û di şevê de çaxa ku li nêva nivînên xwe bi xew ve diçe, di xewna xwe de Konekî Reş ê vegirtî li pêşiya deriyê mala xwe dibîne. Şêx Ehmed his dîke ku tiştêk bûye, lê ew tişt çî ye? Nizane! Dema ku digihe gundê xwe (Indîwer) û çawa ji mala xwe nêzik dibe, dibîne ku xewna konê reş bi cî bûye û konê kurê wî yê nixurî "Ebdulxefar" li pêşiya deriyê malê vegirtî ye. Ebdulxefar di qezayeke trafikê

de jiyana xwe jî deşt da. Şêx Ehmed, di şontaziya kurê xwe de, tenê karîbû evê bûyîna trajedîk bi rêya helbestê vebêje, jî lew re di şîna kurê xwe de wiha dibêje: Şiyar bûm konê reş xuya kir ey hawar Herim qîr û girîn e Paşê hunermendê Kurd ê navdar Mihemed Şêxo ev helbesta wî bi awaz kir û bi xweşiya dengê xwe, ev helbesta ku bûyîna mirîna kurê Ehmedê Şêx Salih vedihewîne, mayînde hêla.

Asoma Girtinhevê: Asoma Girtinhevê di 2015'an de ji Weşanxaneya Temûzê ya li Şama Paytext derket. Asoma Girtinhevê takeberhema Şêx Ehmedê Şêx Salih bû ku hatiye çapkirin, ne tenê wisa, lê gelek nivîskar dibêjin ku ew yekem berhem e ku bi vî awayî û bi vî naverokê li nêva Kurdan derdikeve. Asoma Ehmedê Şêx Salih, bi rêya helbestê mebestê vedibêje û li jêra malikên ewan helbestan, nivîskarê gewre şîroveyeke bi rêk û pêk bi zimanê Erebi

dayê. Naveroka vê berhemê, şerê di navbera başî û nebaşiyê de jî deştê pêka gerdûnê ve digire xwe, hetanî ku bi Şoreşên Eylûl û Gulanê yên Başûrê Kurdistanê ve derdikeve.

Her wisa berhema wî wekî tûrikekî dagirtî belgeyên kêmpeyda ye, hemî bûyer û qewamên siyasi û diroki tevî agahiyên xaknîgarî û şîroveyên siyasi vedihewîne.

Di Asoma xwe de, Ehmedê Şêx Salih giranî daye zelalî û raştiyê û bi hemî şewazan jî şek, guman û texmînan bi dîr ketiye.

Şêx Ehmed bi xwe gotiye ku wî jî paşxaneya serpehatî û heçana xwe ya dîr û dirêj bi derdorê re, ev berhem afirandiyê.

Ji bilî ku ev berhem jî hêla naverokê ve pir dewlemend e, ya jê balkêştir ew e ku tenê yek gotina biyanî jî di malikên helbestan de nayên ditin, helbestine xwerû Kurdî ne.

Di Asoma Girtinhevê de ferhengê bêhempa peyda dibe, jî ber ku Ehmedê Şêx Salih bêjeyên Erebi di malikên xwe de bi cih nekirine, jî vî yekê li gorî pîvanên peyvasî gelek têgeh û bêjeyên nû afirandine, piraniya wan bêjeyên afirandî girêdayî pesn û navên Yezdan in.

Siyaset û Civak:

Ehmedê Şêx Salih bi yek nivîsê hemî aliyên jiyana wî ruhî nabin, jî ber di gelek şax û hêlan de xebat kiriye û di bîrdanka her kesekî Beravî de serpehatiyeke xwe hêlaye.

Çawa ku li Rojavayê Kurdistanê tevgegra Siyasi dadimezre, Ehmedê Şêx Salih bi deşt xwe re tevî tevgerê dibe.

Di salên 60'an de li gel birek jî welatparêzên Kurd tê deşterserkirin û jî bo Zindana Mezê tê veguhestin. Di Zindana Mezê de li gel Osman Sebrî û Nûredîn Zaza cezayê xwe dixwe.

Di ber doza gelê xwe de her dimîne xebatkar û welatparêz. Tevlî rewşa aborî ya xerab, Ehmedê Şêx Salih tu caran li xwe der nedixişt û xwe jî tu kesî re kêm nedikir. Demeke baş karê dirûnkariyê kir, paşê jî ber rewşa tendurîstî rawestiya. Di nêva civak û derdora xwe de, her û her mirovekî xêrxwaz, şîretkar û geşbîn bû,

jî vî yekê temamî xelkên deverê li hember wî bi rêz bûn.

Ji Şarê...Vegeriya Şar:

Piştî xebateke dîr û dirêj û di 82saliya xwe de, Ehmedê Şêx Salih di 22'yê meha 10'ê de li sala 2017'ê, li Nexweşxaneya Şarê ya li Helwêra Paytext jiyana xwe jî deşt da û paşê li goştana şarê xwe "Inîwer" hat veşartin. Ehmedê Şêx Salih û Seydayê Cegerxwîn, di mirina xwe de jî aliyê meh û rojê ve, hemdîrok in.

Taybet - Bûyerpress

Di Heyama Dîrokê de...Şanoya Kurdî

Ji hezarên ravan ve ye ku hunera şanoyê di rewşeke awarte de jî dayîk bûye. Ev huner (Şano) ji malzaroka olên asîmanî, bawerî û şariştaniyên kevnar pişiqiye. Evê hunerê dikarîbû hebûna xwe biparêze, her wiha jî nav hunerên beriya xwe û yên li pey xwe, wekî hunera herî bîbandor xwe bide pêş... Ji aliyekî din ve, gelek şariştaniyên zemînê bi vî hunerê mijûl bûne û sîd jê giirtine, Kurd jî jî mijûlbûna bi şanoyê ve bêpar nemaye, wan jî sîd jê giirtiye, derfet jî deşt xwe bermedaye û bi hevnezikatî şano bi kar anîye.

Lê pîrsa ku di hişan de digere ew e, gelo Kurdan kengê şano nas kir? Belê, raşteqîniya dîrokê tekez dîke ku şano di serdemê Fer'ûniyan de jî dayîk bûye, her kesê ku bi şopandina dîrokê ve mijûl dibe, digihêje wê yekê ku hevtêkiliyên xurt û asê di navbera Fer'ûnî û Mîtaniyan "Bavpîrên Kurdan" de hebûn, her wiha girêbestên bazirganiyê û tîkiliyên hevbeş jî di nava wan de li dar bûn û bi buhrîna demê re her geş dibûn. Bi van tîkiliyên ku me gotin re, êdî pevgirêdanên şobendiyê(Zewac) jî li ser asta malbatên şahînsahan dihatin kirin, çawa ku kurê şahînsahê Fer'ûniyan di wê hingê de, keça şahînsahê mîtaniyan, a ku bi nasnavê Fer'ûniyan "Nevertîr" hat nasîn, jî xwe re kir hevjin... Bi van pevgirêdanan, hunerên wekî xêzkirina li ser latan û rengandina caman ku Mitanî bi wan navdar bûn, bo Fer'ûniyan hatin veguhestin, her wiha jî Fer'ûniyan jî hunera şanoyê hat girtin, jî lew re em dikarin bibêjin ku Kurdan jî wê hingê

ve şano nas kir. Hêjayî gotinê ye ku li gor baweriyên wê hingê, şano, wekî çavkaniya tîkiliya canî di navbera mirov û Xwedanan de bû, her wiha şano hêmana coşkirina şervanan û xurtkirina moralên wan bû. Pêşketina şanoyê di heyama dîrokê de, ne bi hêsanî bi rê ve çû, demek pêşketina berçav a şanoyê jî ba "Evlîlos" deşt pê kir, lê belê li ba Kurdan nîr û derfetên zordar rê nedida ku ew huner di heyama dîrokê de, ta bi asta vexweştî pêş bikeve, zêdebarî ku di sala 1916'ê de, jî encama rêkeftina "Sykes-Picot" Kurdistanê parçe bû, jî lew re dagîrkerên Kurdistanê hewl dan ku nasname û şariştaniya Kurdî di hemû waran de, jî nava wan huner û şano jî, wînda bikin.

Ji nava vekoîlînen ku vî yekê diçesipînin, vedîtina bajarê "Hemoker" ê ku jî aliyê şandeya Emerikayê ve, di herêma Cizîrê de hat vedîtin û li gor dîrokê, niştêcihên wî bajarî bi zimanê Hîndo-ewropî "Yê bavpîrên Kurdan" diaxifn û li herêmên bakurê Sûryayê û başûrê rojhilatê Tirkîyê belav dibûn. Her wiha Dêl Dîyorant di pirtûka xwe ya bi navnîşana "Çiroka Şariştaniyê" de tekez dîke, ku yekemîn hejmar di dîroka mirovahiye de, li Rojhilata dêrîn ango li Kurdistanê, berî şariştaniya Aşûriyan bi 3000 salan, hate vedîtin, û eger binkolînen arkolojîk bîyî sinor û qedexekirin dom bikirana, dê gelek şanogeh jî bihatana vedîtin, her wiha bi vegera li hevtêkiliyên di navbera Kurd û Fer'ûniyan de, xuya dibe ku şano jî bal bavpîrên Kurdan deşt pê kir, û bo cîhanê hat veguhas-

Orhan Kemal tin. Di serdemê nûjen de, gelê Kurd dikarîbû dîroka xwe ya şanoyê belge bike. Yekemîn şanogeriya Kurdî bi navnîşana "Ronahî û Zengê" di sala 1905'ê de bi romaneke Kurdî ya resen û jî aliyê tîmeke listîkvanên Kurd ve li Hewlêrê hat şanidan, her wiha di heyama Komara Kurdistanê de li Mihabadê jî, şanogeriyeke bi navnîşana "Dayîka Xwegoriker" hat şanidan, lê eger em li daştana "Mem û Zînê" ya helbestvanê Kurd Ehmedê Xanî vegerin, em ê bigihêjin ku ew daştan jî beriya sedên salan ve, bi rêbazêke şanogerî hatiye rîstîn û hûnandin, her wiha di serdemê nûjen de şanogeriya "Bîrîna Reş" a nivîskarê Kurd Mûse Enter jî li ber çavan e. Di dîmahiyê de em tê digihêjin ku tevî zordarî û sitemkariya li Kurdan hat kirin û tevî bizavên herişandin û tunekirina dîrok, şariştanî û kevnepoyîyên wî jî; gelê Kurd dikarîbû nasname û hebûna xwe biparêze û yek jî rêbazên xebat û berxwedêriyê jî Dîka Şanoyê bû, ku ew huner hem amraza veguhestina ezmûnan û doza mafên rewşa bû, hem jî alava hevghîştin û tevhevîbûnê bi gel û çandên ditir re bû.

Xwezî Ez Kerr Bûma (Nebihîsta)

Li vir her tişt kêm bû, lê çêjek jî bajêr difûriya, xwe li porê welêt dida û bi xwe re her tişt bi wate dikir...bi xwe re jiyaneke diwelidand.

Ew jîyan, hêviya jiyaneke hîna xweştir bû, raza rojên nixumandî bû, bédengiya qîrîniya azadiyê bû, jî bo wê çavênd me her hişyar bûn û li benda we rojê bûn; lê dîsa ew bayê qebe ku li me û bajêr dida, xeyalên nûavabûyî, nîvmayî dihişt.

Ez jî di hembêza vî bajarî de bi şev zû radiketim. Min nedixwest ku bi şevê re rûnim û hêviyên xwe li piştê sitêrkan bar bikim; jî ber ku min tu hêvî nehişt ku li piştê vî bajarî bar nekir û hemî xewn û xeyal di paşûla bajêr de jîyan.

Min nedixwest gazincên xwe bi şevê bikim, jî ber ku jî bilî kuştina bédengiya azadiyê, tu gazincên min tune bûn. Min nedixwest xewnan bibînim, jî ber ku min xwe jî xwenan vala kiribû. Min nedixwest di sibe de biramim jî ber ew roj (îro) pir xweş derbas dibû.

Min dixwest hemî wextên min sibe bin, da ku bi dengê şabûnkên anê(Dayê), bihna nanê kuncî û xwendina awazên çivçivokan jî xewê rabim. Wisa bû, her ew deng, ew bihn, dengên zarokên bajêr, dengê etarên nanê hişk û keskahiye, awazên çivikan, hejîna bejnan darên Sewilî û nimnima axavtînen jinên cîranan em jî xewê radikirin. Tu şênî li bajêr

nedima, bi çavekî tîjî hezkirin û bi bendewariyeke bedewtir jî xew radibûn, piraniya jinan xwe li fîrna Evdikê digirt, hinekî bi fedîbûn û hinekî bi ken, sibehan nanê kuncî dikirî û kalemêran jî li firoşgeha Hemedê Mêst digirt û jî zarokên xwe re dikirî.

Anê yek jî wan jinan bû ku hem nanê kuncî dikirî, hem jî bacanên reş û îsot dibirin û di fîrnê de dibiraştin. Bavo yek jî wan kalemêran bû, min sebir nedikir ku bihataya mal û maşt bîniya, da ku me bi kenekî nû taştêya Kobankî bi malbatî bi hev re bixwara. Erê! Her sibe vî bajarî bi ken û bi soza pêkanîna hêviyan, bi rojê nû pêşwazî li şeniyan dikir, zarokên xwe li bervekana xwe girêdida û li ber deriyê dibistanê datanî, paşerojêke biesq jî wan dixwest.

Ev bajar hêjayî candayîne bû. Sibehek hat anê nanê kuncî, bacan û îsotên biraştî anîn; lê ne bavo hat, ne jî maşt anî? Wê sibehe, me bê bavo û bêmaşt taştêya xwe nivçû û bi zorê xwar.

Demek çû û sibeheke din jî hat, em li benda anê man ku nan, bacan û îsotan jî me re bîne; vî carê ne anê hat, ne jî nan û bacan anîn. Bû sibeha sisiyan, dengê anê û bavo jî bajêr hate birîn!Nema deng li me kirin, nema em bi şabûnkî û bi delalî jî xew rabûn, bi wan re jî awazên çivikan jî tîrsa dengê mermiyan(avêştok) wenda bûn û dengê zarokan jî bi

Cihan Hesen xwe re birin..wî bayê kurr xwe li rûyê her malekê dida û bi xwe re dîtirikand. Ji nişkan ve dengê bi hemî kolanên bajêr ket, digot: Şeniyan bajarê hêviker! Îro şehîdên me hene. Ji wan şehîdan, navên anê, bavo û hin zarokên bajêr jî dihatin gotin . Êdî, hêdî hêdî jî bervekana bajêr zarok kêm bûn. Ji wê sibehe heta niha dengê anê, kenê listoka zarokan, qîrînen etaran, muzîka hejîna daran, hetanî bi ştanên çivikan ku av li dengê wan zelal bû, nema deng jî wan hat; jî wê sibehe heta niha, li ser hevoka "Îro şehîdên me hene" em jî xew radibin.

Hew, êdî jîyan sekinî! Naxwazim sibehe were û hişiyar bibim, naxwazim hîn biêsim. Ew sibehe bû sibeha şehîdan û ev bajar bû bajarê şehîdan.

Dixwazim tiştêkî nebihîzim, tenê xwezî dikim ku ez kerr bûma, êdî min ev deng nebihîsta û êdî min ev eş danequrtanda hinavên xwe. Tenê vî xwezî dikim.

Helbestine Bijartî...Bedran Penaber

DILBER

Bi salan e em destê xwe dirêj dikan
Lê nagihê destê te
Guştîlkên bihara
Li welatê me hatine darvekirin...
Davikên bekoyan rê bi me nadin
Em bigehên mirada xwe
Me rêya xwe winda kiriye
Di nav berfa Zagrosê de
Xwîn di cannê me da bûye bûz...
Bi salan e em destê xwe dirêj dikan
Lê nagehê destê te Dilber
Me ne roj e
Me ne şev e
Em xerîk û dilkovanên te ne Dilber
Heyranok û payîzokên me bêxwedî ne
Çîrokên me birîndar

Bedran Penaber,
jidayîkbûyî sala 1985'ê ye.
Li gundê Nexerê yê girêdayî Şernexa Bakurê Kurdistanê çavên xwe li jiyana vekirîne, lê ji ber sitema dewleta Tirkîyê, hêj biçûk bû bi malbatî penaberî Başûrê Kurdistanê dibe.

Deştanên me koçber in
Minarên Heranê hilweşok
Kevokên Mêrdînê penaber in
Dilber
Bi salan e em destê xwe dirêj dikan
Lê nagehê destê te Dilber
Wezaretên xiwêriya nizanin
Tayek ji pûra serê te
Em bi şagula welatê xelkê nadin
Em ê xwe bikujin
Rondika ji çavê te narêjin
Bûk û zavatiya me
Qesir û qûnaxên dilê me
Hemû ji bo te ne Dilber
Helbestên me
Birûskên bûkaniyê ne
Em di nav noteyên mûsîqe ya Baethoven da
Kirasên sor û zer
Ji deştana lawîkê Metînî berbiba dikan
Di oxira karwanên evîna te de
Dorhêlên tawusan em xwazgîni ne Dilber
Em hemû roja bi mirinê re
Govenda azadiyê digerin
Mîlek yê me kotirk
Milê din baz, berxwedan û ala sor e
Em mêvanê biranînan zarokan e
Di kolanên xeyalan de em zindî ne
Ji pesarên nehênî
Zinarên helbestan dihonin
Xunçeyê gula
Serhildane li zeviya dilê me
Menale Dilber
Me pišta xwe daye mirinê
Me sond xwariye
Bi serê dayika xwe
Sînga me mertalê bûkaniya te ye Dilber

Mirin Ne karê Me Ye

Êdî mirin ne karê me ye
Em jîyan nebûne ku bimirin
Bila ewên ku jîyan bûyin bimirin

Bila ewên ku hêj em nehatin dinyayê
Gorên me bi destê kalên me dayin kolanê
Û em di dozexên mirinê de avetin bimirin
Bila ewên ku xwîna zarokên me mêtine
Bila ewên ku singo li singê dayikên me xistine bimirin
Bila ewên ku kewên li ser hêkan
Bazên birîndar
Xezalên avis
Jinên ducan kuştine bimirin
Ma me ji derveyî êş û janan
Ma me ji derveyî waweylan pê ve
Çi dîtiye ku em bêjin em ê mirin
Ma me destê xwe daye kê
Û xencerek li pišta me nedaye
Ma me pišta xwe daye kê
Û keraneyek li patika me nedaye...
Bila ewên ku dilê me perçiqandin
Û guştîlkên xwe xistin
Tiliyên desgirên me bimirin
Bila ewên ku bedenên dayika me Kurdistan
Zozanên Debde Golê-Nebîrnave
Ji bo xwe kirin benahol bimirin
Bila ewên ku carnan em dikirin Enkîdo
Gur dikirin Gilgamêş
Û carna em dikirin Gilgamêş
Gur dikirin Enkîdo bimirin
Bila ewên ku kemînan danîne rîya evîna me de
Bila ewên zimanê me sencol-bi jehir kirin
Û bi me dayin vexwarin bimirin
Bila ewên ku çar kezîyên Newrozê
Gurzên rojê ji hev qut kirine bimirin
Bila ew mirovên ku goştê mirovan dixwin
Nemrûd û firewn û zebanî û dehak bimirin
Mirin êdî ne karê me ye
Em jîyan nebûne ku bimirin

Li Başûrê Kurdistanê qonaxên xwedina xwe ya destpêkê diqedîne, paşê tevî Akademiya Ziman û Dirokê li Mexmûrê dibe û di 2006'ê de dibe derçûyî Akademiyê.

Bila ewên ku jîyan biyin bimirin
Bila ewên ku hêj em nehatin dinyayê
Gorên me bi destê kalên me dayin kolanê
Û em di dozexên mirinê de avetin bimirin...
Bila dengê me biçê dost û dijminan
Guh u çavên xwe vekin
Çiyayên bilind bê rê nabin
Newalên kûr bê av nabin
Birûsk li darên mezin didin
Û li welatê hevîyan zivîstan nayê
Erê, em di bin ala Kurdistanê de ji dayik nebûne
Lê em bi xwîna lehengên Gabarê
Û gora zarokên Helebçe
Sond dixwin
Em ê di bin ala Kurdistanê de
Di bin vê alê de xatir ji dinyayê bixwazin
Ew e soz
Ew e peyman
Ew e biryar...

Li Welatê Me

Li welatê me pêş bê dinyayê
Qebra te dikolin, şerbeta mahra te vedixun
Û mengena keşîta te
Berew peravên tariştanê birê dikan
Ma veqer wê çawe be ?
Li welatê me hêj kenê evîne bi ser lêvan neketî
Şahiya zewacê , bêhna sexê bi ser dila dişkênin
Li welatê me zarok digrîn , dayik dêşin
Û bav bi dükêla cigarê Cenga eman û nemanê dikan
Li welatê me biyani " ya ştar û bêlome ne"
Ne elah !
Yezdan Zeose dihevinin
Mala feqîran noqî lehiya heriyê ji bibe
Sola fêlbazan şil nabe
Ma çi xema Ewrûpiyan e...
Li welatê me pêş teqîneweyan
Hêjmara kuştîyan diyar e
Li bazara Dolar e, serê miriyan
Û meresima kelaxan qedexeyê
Li welatê me gunchbar bégunch in
Û bégunch gunchbar in tewanbar in
Li welatê me bîrsî têr in û têr bîrsî ne
Hawar Xweda

Êdî mirin ne karê me ye
Em jîyan nebûne ku bimirin
Bila ewên ku jîyan bûyin bimirin
Bila ewên ku hêj em nehatin dinyayê
Gorên me bi destê kalên me dayin kolanê
Û em di dozexên mirinê de avetin bimirin
Bila ewên ku xwîna zarokên me mêtine
Bila ewên ku singo li singa dayikên me xistine bimirin
Bila ewên ku kewên li ser hêkan
Bazên birîndar,Xezalên avis
Jinên ducan kuştine bimirin

Ruha Min

Serê vê sibehê bi dilpên girî
Fincana qehwê bi min nede vexwarin
Ez peleka çilo me
Li payîza vê ŞENGALÊ
Ji dara bero helwerya me...
Hûriyên Çiyayê SÎNCARÊ
Li bazarên Mûsilê tîn firotin
Û tu destê min digirî – dibê "were"
Maçêkê li çavê min de
Ruhê min bi pêleka kenê xwe bişo
Oxira xwe bi xêr ke
Û here...
Mirin jî bi ser me de hilweşê
Milên me dest ji govendê bernadin

Ey Dayika Min Kurdistan

Ji bo te çend bikim
Qîrîn û hawar

Mamoste Bedran Penaber li Zanîngeha Selahedîne xwendina Wêjeya Kurdî temam dîke û aniha Hevserokê Fakulteya Wêjeya Kurdî li Zanîngeha Rojava ye.

Axî û nalin
Keder û gazî
Eman û neman
Nabe bedelê
Gul û sosin
Mêrg û çimen
Evin û hesret
Deşt û zozanên te
Nabe bedelê
Eşqa bilbilan a li ser kirasê bejna te
Ey dayika min Kurdistan
Şûşa dilê min şikayî be
Rondikên çavên min dilpên xwînê bin
Hejar û belengaz
Bêper û bask bim
Bes ji bo te bim
Wê dîsa her serbilind bim
Ey dayika min Kurdistan
Evin û hesreta dilê min
Çend dîr jî bim ji te
Ewqas nêzî di dilê min de
Xwîn û barût
Av û agir
Her ku birîjînin li ser dil û hinavên te
Atoman jî bibarînin li ser çiya û gerdena te
Dîsan wê bibê
Dilê min te bi xem e
Ez qurbana axî û nalinê te me
Ey dayika min Kurdistan

Destûr

Destûr bidin
Canê xwe ji zarokên vî welatî re bikim mertal
Destûr bidin

Bedran PENABER

Ev çi kezab e!!!
Xewnê dilê dayikên vî welatî
Li dinyayê bidim xwendin
Derstûr bidin
Tîna Agirê sînama Amûdê bitefînim...
Destûr bidin
Newroza Welatê Rojê
Bi xemla Bêrîvan SASON tacidar bikim
Destûr bidin

Di geştê xwe ya nivîskarî û wêjeyî de, Bedran Penaber li Zanîngeha Selahedîne xelateke çîrokê û yeke helbestê wer digire.

Helebçe bi xwe re bibim
Mihabadê
Bi hev re li Kaşê MIŞTENÛR
Her dû çavên ARÎNÊ maç bikin
Destûr bidin...

Xwedayo

Dibên çima wênayên peyva
Êdî nema di zeviya helbestên te de
Şahiya evîne gulbaran dikan
Nizanin agirê qelûna xêşiman
Dadgeha peyvên min kolane
Dilê helbesta
Ne carekê
Bi dehan car li ser sînga min

Mîst mîst kevir lêdane
Xwedayo
Nizanin di bihara helbestên min de
Çend sêdaran
Bajarên evîne
Bi dadgehên xapînok
Noqî avê kirine
Û çend caran okyanosên avê
Li gemiya veqerê
Esmera dilê min çikandî ne
Xwedayo
Nizanin
Çend caran dadgehên xapînok
Şûrên zezebê
dirêjî stûyê helbestên min kirine
Û qedehên meyê 'nenoşcan be' bi ser de rijandine

Neçe

Neçe şev narazên
Ji bêriya dengê te
Çi bela ye bi dilê te ketî
Ku tu çûyî
Wê helbest bimirin
Ez ê çi bikim
Ji gorîstana peyvan...
Bêhna helbesta
Ji rûyê te tê
Zeriya nû çav kildayî
Were neçe
peyvan bi dû nazya xwe nelîline

Tu Nehatî

Adarê Agirê Newrozê li xwe kiriye
Xince xinca gula ye
Tu nehatî
Bihar sor û zer xemiliye
Gurm e gurma daholê ye
Tu nehatî
Kevoka pala xwe dane ezmanê şin
Ha , ha hêlîna çekin
Tu nehatî
Kenê evîndaran tama xwe daye stranên zozana
Wê dîsa Payîz bi xemla nû kevin
Tu nehatî
Şêrîn bû hingurê reza, germa Havînê
Wê zerî û esmer bixwin
Tu nehatî
Keviyên berfê sipanên bilind xemilandin
Şemîtok bi ser me de heliyan
Tu nehatî
Tu nehatî
Tu nehatî...

Qure Nebe

Dil ketiyê balaya te
Qeleya bilind
Dara bi tenê
Hûriya çolê me...
Bes e, ewqas giranî bêmane ye
Ditirsim bimirim
Kevirek bi çoka te keve
Qure nebe
Bero teriya dil
Rehmê were...
Ma ji çi re gewr in
Spiya singûberên te
Lêvên sor dibê qemer

Ma ji çi re reşqetre ne
Hetawa çavên te
Biriş biştên tîra
Rû gurzên gula
Ku bi azayî şa nebî
Bi dost û dila...
Ewrên reş li ezmanên sayî nayên
Gelawêj û Berfanbar û
Kewçêrîn
Wê biborin
De waz lê bine
Li gilî û nazan
Te dîsa bi gilî pora xwe hildaye
Û hin hogirê te birîndar e
Ber bi hilatê rewşa xwe girê de
Hê dil li hevîya hatina te ye
Bi bayê Payîzê
Em ê bi qîrîn strana
Nexwa na !
Ma tê wê bejna zirav li kû bihejin î
Kor bibî
Ku hogirê te nebîn e...

Taze Hatî !

Kanî çika
Av şêlo bû
Mala bar kir
Bihar mir

Berhemeke wî ya lêkolîni li jêr navê "Tofana Nûh" di 2010'ê de derketiye û diwaneke wî ya helbestan jî bi navê "Êdî Mirin Ne Karê Me Ye" çap bûye...ji bilî van her du berheman, aniha du destnivîsên wî ku yek kurteçîrok e û ya din jî zîmanzanî ye, ji bo çapê amade ne.

Agir vemirî
Darên bilind tazî kirin
Giyayê mêrga dirûtin
Zivîstan hilweşiya
Heyv bi taya penceşêrê ket
Roj nixumî
Çêlik bi firê ketin
Hêvî xeyidîn
Evin qediya
dîmsa reza rijîya
Gotin bi avê ketin
Bîna sêva kuştin
Spîndar birîn
pelên dara weriyan
Peyv serjêkirin
Behre nema
Tembûr şika
Bilûr wînda bû
Baran nema tê
Gul çilmisîn
Lîstok qedexeyê kirin
Zarok girîn
Çûk şeridîn
Kewan têjîkên xwe firandin
Helbestê şewitîn
Mela ji minarê ket
Koçeran bar kir
Çav weşiya
Evin nema...
Tu taze hatî !?
De stûyê xwe bixelîne
Bi qeşe te nebîn im...

Berhemên Nû

Bi Navnîşana "Mirovê Wenda"...Berhemeke Şanoyî Derket

Di 20'ê Cotmeha 2017'ê de, berhema Ferhat Seyda ku nivîsareke şanoyî digire xwe, bi navnîşana "Mirovê Winda" derket.

"Mirovê Winda" ku li bajarê Qamişlo derket, ji weşanên Yekîtiya Nivîskarên Kurd-Sûriya ye û 40 rûpelan vedihwîne.

Di şanoya "Mirovê Wenda" de 4 liştikvan hene ku bi navên: L1, L2, L3 û L4 hatine destnîşankirin û ji beriya ku perdeya şanoyê vebe, her çar liştikvan li nêva cemawer rûniştî ne.

Qaşo liştikvanên serek jî Behzad, Gemo, Şemo û Temo ne, lê ne wekî hemî şanoyan, liştikvan ne bi vekirina perdeyê, ne jî li ser dikê deşt pê dibê; lê belê L1 jî nava cemawer radibe û êdî li tiştêkî digere.

L1 bi L2, L3 û L4 re dikeve di nava gengeşeyê de û li Çikekê digere...!

Piştî demekê, ji hemiyar re eşkere dîke ku ew windayî ye û li

Ferhat Seyda

Mirovê Winda

xwe digere.

Nivîskar bi awayekî pêtinazî, hem jî bi şewazekî nepen bangewaziyekê çêdike û di vê bangewaziyê de, L1 hemî cemawerên rûniştî bi windabûnê tawanbar dîke...

Şanoya "Mirovê Winda" di da-

wiya xwe de, tenê hevpeyvînekê di navbera Qazme û L1 de dihêle.

Qazme dimire.

L1 jî wekî ku xwe bibîne, ava ku wî jî mirinê qurtal bike û jiyanekê nû jê re biafirîne, bi saya kolana erdê bi Qazmeyê mirî, bi deşt dixê.

Sitêname 4

Narîn Omer

Malbata Bedirxaniyan ne tenê bi dana mêran zengîn bû, belê jinên wê jî jîr û zanyar bûn, mîna Rewşen û Leyla Bedirxan.

Taybetmendîya Leyla ew e ku ew derbasî hokele cuda ji hêla malbatê bûye (Hêla sema û hunerê), ev hêla ku derbasbûna wê di wê demê de ne tenê li ser jina Rojhilatê Kurd, belê li ser jinên welatên Ewropayê jî qedexe bû.

Dema malbata wê berê xwe dide welatê Swêrayê û li wir bi cih dibe, ew bi deşt xwendina hunerî dîke, diçe Viyêna paytexta Nemsayê û xwendinê berdewam dîke. Li wir cara yekemîn li ser textê reqsê disekine û xwe wekî semadareke nûjen û jêhatî dide nasîn. Paşê xwendina xwe li akademyên Balê yên Elmanya, Ferensa û Belcîkayê berdewam dîke.

Nav û dengê wê li hawîrdorê Ewropayê û li çend welatên Erebî jî belav dibe... dibêjin ku padîşah, serok û rêvebirên Ewropa û welatên rojhilatê li ahengên wê amade dibûn û li tabloyên wê jî temaşe dikirin.

Tevlî van tiştan, Xanim Leyla netewperwerî û welatparêziya xwe eşkere dîke, heştên xwe bi coş dîke dema dibêje:

"Ez Kurd im. Bapîrê min Mîrê Kurdiştanê bû."

Lê tiştê herî balkêş ew e ku malbata Bedirxaniyan di jî biryara wê rawestayê, niyaza wê qedexeyê kiriye, her wiha jêderên malbatê li sere neaxivîne û navê wê

neanîne li ser ziman. Leyla guh dide folklor, çanda Kurdî û hunerê, û vê yekê di nivîsinên xwe de diyar dîke.

Tabloyên wê pir in, ji wan: Şah-jin Belqîs, Baliya Mar û Keçika Qereçî.

Leyla ne tenê semadar bû, belê ew nivîskar jî bû.

Ji bilî nivîsinên wê yên li ser sema û govendên Kurdan û Rojhilata Navîn, çend eser û pirtûkên wê li ser olên Zeradaşt, Hindî, Farisî û Misrî hebûn.

Li ser awayên reqsa xwe dibêje: "Min ji reqsê her dem hez dikir, û dema em li Misrê bûn min li reqsa jinan a gerêlî temaşe dikir" Û dibêje:

"Ez bi celebên gerêlî û nûjen radihim; lê min di hunera xwe de awayekî taybet ji xwe re afirandiye, ku ez gelekî lîngan nahejinim, belê cendek û deştan behîr."

Leyla dixwest bi hunera xwe, huner û çanda Kurdî ya resen diyar bike, û bi saya bîrdanka xwe ya xurt li pêş gelan bike, ji ber ku wê gelek çirok û çivanok û serpêhatiyên gelêrî û şariştanî di bîrdanka xwe de weşartibûn.

Leyla bi hêz û heştên xwe, bi agahî, zanişt û rewşenbîriya xwe, bi kesayetiya xwe, bi evîniya welat, xak û gel, jineke taybetmend bû.

Tevlî durbûn û koçberiyê; lê nav û dengê Leylayê li nava Kurdan û hemî hêlên cihanê belav bû. Mezintirîn rojname, kovar û dezgehên ragihandinê

Leyla Bedirxan Jina Rojhilatî û Kurd a Hêzdar 1908_1986

li ser huner, nivîsin û kesayeta wê axivîne.... Ji vê yekê bûye simbola jina Kurd û Rojhilata Navîn, û hemî jinên jêhatî û jîr. Leyla Bedirxan di sala 1908'ê de li Stenbolê ji dayik bûye.

Bevê wê Ebdurezaq Bedirxan e. Dêya wê Henrîta ye, ku ew bi xwe ji welatê Nemsaye.

Keçeke wê heye, navê wê "Nêvîn" e, ew li Misrê rojnamevaneke navdar e.

Mixabin, di sala 1986'ê de li Parîsa paytexta Ferensayê, diçe ber dilovaniya Xwedê.

Leyla jineke ku divê em Kurd lê bi xwedî derkevin, li ser kar û xebata wê rawestîm, da em bikaribin dilopekê ji dana wê, lê vegerînin.

Silav û aramî li giyanê wê, rêz û rumet ji ked û dana wê ya bêhempa re.

Gotinên Pêşyan

Tenûr nesincire, nan çênabe
Ne malê pir û ne zarokên bêxêr
Bav çawa ye kur wisa ye
Mirov çi dibîne jê hîn dibe
Xebatkar birçî namînin

Xwediyê lezê her poşman e
Genimê rijyayî berhev nabe
Mala mêran kaniya zêran
Feqîrî ne eyb e, nezanî eyb e
Çav sûretê dilan e

Xaçpîrs

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Sitûnî

- 1-Dadileqandî
- 2-Navê Alî di banglêkirinê de-Du tîpên wekhev
- 3-Ordek-Meydan
- 4-Cînavka Kesane ya Xwerû ji bo kesê bihîzer(Vajî)
- 5-Hazirî
- 6-Dijwateya ronahî-Romatîzîm
- 7-Eger+r-Cihê bavpîran(Vajî)
- 8-Kesê dexes ku zû qenciyan ji bir dîke-Pêşkêş kir
- 9-Hîm danî.Ava kir

ASOYÎ

- 1- Xwarina bi yek carê. (Dema Bihurî_Yekjimar)
- 2-Amûr bi Erebî-Du tîpên wekhev
- 3-Roj bi Kurdiya kevin-Menar belavkirî
- 4-Emrîke belavkirî
- 5-Peza reş(Vajî)-Sitem(Vajî)
- 6-Barkan belavkirî-Du tîpên wekhev
- 7-Xuya
- 8- Du tîpên wekhev-Dîwan belavkirî
- 9-Dewleteke ser sînorê Kurdiştanê-Dûmahîk (Vajî)

Amadekirina Xaçpîrsê: Îsa Bavê Siwar

Kurdî Xweş e

Peyamnihêr	مراسل	Mifadar	مفيد	Lêker	فعل	Vebîner	مكتشف
Avahîsaz	مهندس معماري	Jiyaname	السيرة الشخصية	Bireser	مفعول به	Reşnivîs	مسودة
Mey	خمر	Bertek	ردة فعل	Kirde	فاعل	Jîngeh	بينة محيط
Meyger	ساقى الخمر	Rojnamevan	صحفي	Hevok	جملة	Rûber	مساحة
Xerçeng	السرطان في علم الفلك	Ragihêner	اعلامي	Rêziman	قواعد اللغة	Hevwate	مرادفات

Serpêhatî

Bersiva Xaçpîrsa Çûyî

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	g	o	r	c	i	s	t	a	n
2	o	r	m	a	n		t	t	a
3	r	d	a	m	î	n			d
4	i	i		î			k	a	l
5	s	n	i		p	r	î		i
6	t		d	ê			ş	e	h
7	a	r	a	m	î		i	m	
8	n	o	k		d	î	m	e	n
9		s	a	r	k	i	r	i	n

Yê Bêol...Kuştina Wî Helal e

Seydayê Tîrêj

Dibêjin Qulingek hebû her sibeh dihat ser naqûsa kenîsê zelq dikir. Ne rojek ne dido, dergevanê kenîsê jî keşe re got. Keşe got: Ma em ê çi bikin, heywanekî Xwedê ye. Dergevan got: Xem nake îşê wî li cem min e. Dergevan rabû tasek tîjî eraq (mey) kir, sênik tîjî goştê devê kir û xesek hûr kir, her sê li dor naqûsê danîn.

Quling serê sibê wek berê hat bi ser naqûsê de zelq kir. Li dora xwe nerî, eraq, goşt û xes dîtin. Pêşî ket ser goştê tîrêj, paşî hat xesê jî xwar û dûre tî bû, ket ser wê eraqê ew jî vexwar. Demek pir neçû ji eraqê sergêj bû, diçû wir de û dihat vir de, nema ber xwe didit. Ji ser piştî kenîsê hate xwar û li erdê ket.

Dergevan di ser re sekinî û got: -Mîrat, eger tu File baya bi ser naqûsê de zelq nedikir. Eger tu Mîsilman baya eraq venedixwar. Eger tu Cuhû baya goştê Devê nedixwar. Eger tu Êzîdî ba te xes nedixwar. Naxwe kesê bê ol kuştina wî helal e. Rabû serê wî jêkir. Her wekî Tîrêj gotiye: Kesê bê ol be guh nadî gunahan Çi eraq û xes û goştê Deva bî Li cem koran çi ferqe ey bira-der Çiko roj be çi tarîka şeva bî. **Têbînî:** Di hejmara 67'ê ya Rojnameya Bûyerpress de, serpêhatiyek li jêr navê "Tu Çi Bikî Wê Bêye Pêşiya Te" hat weşandin, ew serpêhatî ya Seydayê Tîrêj e.